

Vankeusaikainen rikollisuus Riihimäen vankilassa - henkilöstön näkemyksiä

Maisa Nororaita

Laurea-ammattikorkeakoulu

Vankeusaikainen rikollisuus Riihimäen vankilassa - henkilöstön näkemyksiä

Maisa Nororaita
Rikosseuraamusala, sosionomi
Opinnäytetyö
Maaliskuu, 2020

Nororaita Maisa

Vankeusaikainen rikollisuus Riihimäen vankilassa -henkilöstön näkemyksiä

Vuosi 2020

Sivumäärä 47

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tarkastella vankeusaikaisen rikollisuuden ilmenemistä Riihimäen vankilassa henkilökunnan näkökulmasta. Opinnäytetyön tilaajana toimii Riihimäen vankila. Tutkimuskysymyksinä opinnäytetyössä olivat vankeusaikaisen rikollisuuden ilmenemisen määrät henkilökunnan näkökulmasta sekä vankeusaikaisen rikollisuuden muodot.

Opinnäytetyön teoriapohjana toimivat Rikosseuraamuslaitoksen strategia sekä vankeusaikaisen rikollisuuden yleisimmät ilmenemismuodot, joita olivat huumausainerikokset, väkivaltarikokset sekä uhkailu ja kiristys. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jossa hyödynnettiin teemahaastattelua. Haastattelut toteutettiin Riihimäen vankilassa joulukuussa 2019 ja haastatteluun osallistui kuusi Riihimäen vankilan henkilökunnan jäsentä. Heidän työhistoriansa vaihtelivat pituudeltaan alle viidestä vuodesta yli kymmeneen vuoteen.

Opinnäytetyön tulokset osoittavat, että vankeusaikaista rikollisuutta ilmenee Riihimäen vankilassa henkilökunnan näkökulman mukaan viikoittain, lähes päivittäin. Yleisimmiksi muodoiksi henkilökunta nimesi huumausainerikokset, väkivaltarikokset sekä uhkailun ja kiristyksen. Henkilökunnan mukaan rikollisuutta tapahtuu niin vankilan sisällä kuin sieltä ulospäinkin sekä ulkoapäin vankilan sisään. Määrien nousun syyksi henkilökunta nimesi muun muassa henkilökunnan kehittyneen ammattitaidon vankeusaikaisen rikollisuuden kiinni saamiseen sekä jengirikollisten vankien määrän nousu. Esille nousi myös henkilökuntaan kohdistuva vankeusaikainen rikollisuus. Tämän opinnäytetyön tuloksia on mahdollista hyödyntää vankeusaikaista rikollisuutta käsiteltäessä niin alan henkilökunnan parissa kuin myös alan opiskelijoiden keskuudessakin. Tämä opinnäytetyö voi toimia myös osana vankilaturvallisuutta käsiteltäessä.

Asiasanat: vankila, rikollisuus, huumausainerikokset, väkivaltarikokset, uhkailu, kiristys, Riihimäen vankila

Nororaita Maisa

Prison-related criminality in the Riihimäki Prison -staff's views

Year 2020

Pages

47

The purpose of this thesis was to examine the prison-related criminality at Riihimäki Prison from the staff's perspective. The thesis was commissioned by Riihimäki Prison. This thesis discussed the visions, which the staff has concerning the prison-related criminality, how much prison-related criminality there is at Riihimäki Prison and in which forms the prison-related criminality emerge.

The theoretical context of this thesis dealt with the strategy of the Criminal Sanctions Agency and the theory of the most common forms of the prison-related criminality, which were drug crimes, violence crimes, intimidation and extortion. The thesis was conducted as qualitative research and the research data was collected using semi-structured interviews. The interviews were made during December 2019 and there were six interviewees. The interviewees had been working at the Riihimäki Prison from less than five years to over ten years.

The results of this thesis showed that from the staff's perspective there emerged prison-related at Riihimäki Prison weekly, almost daily. The most common forms of the prison-related criminality according to the staff were drug crimes, violence crimes, intimidation and extortion. According the staff prison-related criminality took place both inside and outside the prison. The rise in crime rates of the prison-related criminality according to the staff are due to the development of the means to expose the prison-related criminality. Also the increase of the organized prison population has had its effect on the rise in crime rates of the prison-related criminality. There were also comments on the staff being the target of the prison-related criminality.

The result of this thesis can be used in discussing with prison-related criminality in the prisons among the staff, but also among the students studying correctional services. This thesis can be used as a part of the prison safety studies.

Keywords: prison, criminality, drug crimes, violence crimes, intimidation, extortion, Riihimäki Prison

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Riihimäen vankila opinnäytetyön toimintaympäristönä.....	8
2.1	Rikosseuraamuslaitoksen strategia	9
2.2	Kohti avoimempaa täytäntöönpanoa	10
2.3	Euroopan neuvoston vankilasäännöt.....	11
2.4	Henkilökunnan turvallisuus	12
3	Vankeusaikainen rikollisuus.....	13
3.1	Huumausainerikokset	13
3.2	Väkivaltarikokset	14
3.3	Uhkaus ja kiristys	15
3.3.1	Uhkaus	15
3.3.2	Kiristys	15
4	Vankeusaika	16
4.1	Vankeusrangaistuksen aloittaminen	16
4.2	Sijoittaminen osastoille	17
4.3	Järjestys ja kurinpito	17
5	Tutkimusasetelma.....	20
5.1	Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet.....	20
5.2	Tutkimuskysymykset	21
5.3	Laadullinen tutkimus	22
5.4	Puolistrukturoitu haastattelu.....	22
5.5	Opinnäytetyöprosessin eteneminen	23
5.6	Aineiston teemoittelu	24
6	Tulokset	25
6.1	Haastateltavien taustatiedot.....	25
6.2	Näkemyksiä vankeusaikaisen rikollisuuden määrästä Riihimäen vankilassa.....	26
6.3	Uhkailu ja kiristys yleisimpinä rikoksina	28
6.4	Vankeusaikaisen rikollisuuden määrä jatkuvassa nousussa.....	29
6.5	Vankeusaikainen rikollisuus yhä raaempaa ja vakavampaa	30
7	Johtopäätökset	32
7.1	Vankeusaikaisen rikollisuuden ilmenevyys yhä yleisempää	32
7.2	Vankeusaikaisen rikollisuuden muodot entistä raaempia.....	33
7.3	Vaikutuksia myös henkilökunnan turvallisuuteen.....	34
8	Pohdinta	35
8.1	Oma ammatillinen toiminta	35

8.2	Eettisyys ja luotettavuus	36
8.3	Jatkotutkimus- ja kehittämissuositukset	38
	Lähteet.....	40
	Liitteet	43

1 Johdanto

Rikosseuraamuslaitoksen pyrkimyksenä on valmentaa kohti rikoksetonta elämää sekä samalla pyrkiä kohti avoimempia täytäntöönpanoja. Tämä tarkoittaa siis sitä, että rikoksista tuomitut pyritään yhä useammin sijoittamaan avolaitoksiin tai suorittamaan tuomioitaan siviilissä esimerkiksi valvontarangaistuksena tai yhdyskuntapalveluna. Samanaikaisesti vankiloiden sisällä tapahtuu kuitenkin jatkuvasti eriasteista rikollisuutta. Tässä opinnäytetyössä perehdytään vankeusaikaiseen rikollisuuteen ja sen vaikutuksiin rikosseuraamuslaitoksen strategiaa ajatellen. Opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda ilmi henkilökunnan näkemyksiä vankeusaikaisesta rikollisuudesta ja sen muodoista Riihimäen vankilassa. Tavoitteena on, että opinnäytetyön tuloksia voitaisiin käyttää käsiteltäessä turvallisuuskysymyksiä sekä mahdollisesti herättää huomiota strategian ja todellisuuden väliseen kuiluun.

Rikosseuraamuslaitos on Suomen valtionhallinnon organisaatio, joka vastaa vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta. Rikosseuraamuslaitos toimii oikeusministeriön ohjauksessa ja se toteuttaa ministeriölinjausten mukaista kriminaalipolitiikkaa. Laitoksen ensisijainen tehtävä on huolehtia tuomioistuinten määräämien rangaistusten täytäntöönpanojen laillisuudesta ja turvallisuudesta.

Suomi on jaettu kolmeen rikosseuraamusalueeseen: Länsi-Suomen rikosseuraamusalueeseen (LSRA), Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueeseen (IPRA) sekä Etelä-Suomen rikosseuraamusalueeseen (ESRA). Rikosseuraamuslaitokseen kuuluu yhteensä 26 vankilaa ja 22 yhdyskuntaseuraamustoimistoa. Etelä-Suomen rikosseuraamusalueeseen kuuluu seitsemän vankilaa, jotka sijaitsevat ympäri Etelä-Suomea. Yksi Etelä-Suomen vankiloista on Riihimäen vankila.

Tämä opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä Riihimäen vankilan kanssa ja se käsittelee Riihimäen vankilassa tapahtuvaa vankeusaikaista rikollisuutta. Vankeusaika määritellään tässä opinnäytetyössä vankilassaoloaikana tapahtuvana rikollisuutena vankilan sisällä sekä vankilasta ulospäin tapahtuvana rikollisuutena. Tutkin opinnäytetyössä vankeusaikaisen rikollisuuden ilmenemistä Riihimäen vankilassa henkilökunnan näkökulmasta sekä analysoin eri henkilökuntaryhmien näkemysten eroavaisuuksia. Alkuperäinen tarkoitus oli tutkia vankeusaikaisen rikollisuuden ilmenemistä Riihimäen vankilassa viiden vuoden vertailuajalla, mutta koska kaikki työntekijät eivät olleet työskennelleet Riihimäen vankilassa viittä vuotta, tämä ei toteutunut.

Opinnäytetyöhön haastateltiin kuutta eri Riihimäen vankilan henkilöstön jäsentä. Kysely toteutettiin teemahaastattelulla, joista jokainen äänitettiin ääninauhurilla ja litteroitiin auki haastatteluiden jälkeen. Opinnäytetyössä keskityttiin kahteen tutkimuskysymykseen: Millaisia näkemyksiä Riihimäen vankilan henkilöstöllä on vankeusaikaisesta rikollisuudesta sekä millaista vankeusaikaista rikollisuutta Riihimäen vankilassa esiintyy henkilöstön kokemana?

Alusta alkaen oli tärkeää, että opinnäytetyön aiheena olisi jollakin tapaa järjestäytynyt rikollisuus. Järjestäytyneet rikollisuuden erilaiset muodot ovat niin moninaisia ja niihin usein liittyy useampia eri rikoksia ja niiden kokonaisuudet voivat paisua yhä suuremmiksi mitä pidemmälle niitä tutkitaan. Useita eri aiheita pyöriteltynä vankeusaikainen rikollisuus kuitenkin valikoitui lopulliseksi aiheeksi sen moninaisuuden takia, kuten opinnäytetyössä tulee ilmi. Kyseisessä aiheessa yhdistyy mielenkiinto niin järjestäytyneeseen rikollisuuteen sekä samalla pääsemme kuulemaan hieman henkilökunnan näkemyksiä heidän vankilassaan tapahtuvasta rikollisuudesta.

2 Riihimäen vankila opinnäytetyön toimintaympäristönä

Opinnäytetyön toimintaympäristönä ja tilaajana toimii Riihimäen vankila, mikä on suljettu vankila noin 4km päässä Riihimäen keskustasta, johon sijoitetaan Etelä-Suomen alueelta yli kahden vuoden rangaistuksen saaneet miesvangit. Päätökset vankien sijoittamisesta tekee Rikosseuraamuslaitoksen arviointikeskus (Arke). Tämä suljettu vankila on perustettu vuonna 1929 ja tällä hetkellä vankilassa on yhteensä 223 vankipaikkaa. Henkilöstöä Riihimäen vankilassa työskentelee noin 150 henkilöä. Tähän määrään kuuluvat sekä valvontahenkilöstö että muut hallinto- ja erityishenkilöstö. (Rikosseuraamuslaitos 2019c.)

Riihimäen vankila on turvaluokitukseltaan yksi korkeimpia vankiloita Suomessa. Turun vankilan lisäksi se on ainoa vankila Suomessa, joka on saanut turvaluokituksen A+. Tämä tarkoittaa sitä, että Riihimäen vankilaan sijoitetaan korkeimman riskiluokituksen saaneet vangit. Riihimäen vankilaan sijoitetaan muun muassa rikolliset, joilla on jengikytöksisiä. Riihimäen vankilassa on useita eri osastoja. Neljä niistä on valtakunnallisia osastoja, joihin sijoitetaan vankeja myös muualta kuin Suomesta. Osastoja ovat STEP, PTO sekä kaksi varmuusosastoa. (Rikosseuraamuslaitos 2019c.)

Riihimäen vankilan toiminnasta sekä yleisjohdosta vastaa vankilan johtaja. Tämän lisäksi tehtäviä hoitavat myös apulaisjohtajat, jotka ovat jaettu vankien ja vankilan toiminnoista vastaavaan apulaisjohtajaan sekä turvallisuudesta vastaavaan apulaisjohtajaan. Tämän lisäksi vankilassa toimii 12 rikosseuraamusesimestä, jotka vastaavat esimerkiksi vankien rangaistus-ajansuunnitelmien toteutumisesta ja niiden seurannasta. Tämän lisäksi he toimivat myös valvonnan esimiestehtävissä. Näiden lisäksi vankilassa toimii kuntoutuspuolen asiantuntijoita. Erityisohjaajat, ohjaajat, pastori sekä psykologi toimivat vankien tukena ja apuna, sekä auttavat heitä arkisen elämän ja hyvinvoinnin ylläpidossa. (Rikosseuraamuslaitos 2018a.)

2.1 Rikosseuraamuslaitoksen strategia

Rikosseuraamuslaitoksen yksi strategioista (Kuva 1) vuodelle 2020-2023 on yhteiskunnallinen vaikuttavuustavoite, jossa valmennetaan kohti rikoksettomampaa elämää ja näin kohti avoimempaa täytöntöönpanoa. Rikosseuraamuslaitoksen strategia on laadittu neljälle vuodelle, joiden aikana pyritään muun muassa valmentamaan kohti aiemmin mainittua rikoksetonta elämää, huolehtimaan turvallisuudesta rangaistusten täytöntöönpanoissa sekä edistämään yhteiskunnan turvallisuutta ja toteuttamaan toiminnassa oikeusturvaa ja yhdenmukaista kohtelua. (Rikosseuraamuslaitos 2019a) Rikosseuraamuslaitos on luonut toimenpide listauksen saavuttaakseen tämän yhteiskunnallisen tavoitteen vuosien 2020-2023 aikana. Toimenpiteisiin kuuluu muun muassa väkivaltaisen radikalisoitumisen sekä jengirikollisuuden ehkäiseminen, oikeudellisen ohjauksen ja laillisuusvalvonnan tehostus, sekä asiakkaiden tarpeita vastaavien palveluiden ja jatkumoiden kehittäminen.

Kuva 1 Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan kulmakivet (Rikosseuraamuslaitos 2019).

Vankeusaikainen rikollisuus luo omat haasteensa rikosseuraamuslaitoksen strategiaa ajatellen. Vankeusaikaista rikollisuutta on tapahtunut aina ja sitä tulee aina tapahtumaan. Usein vankeusaikaisesta rikollisuudesta puhuttaessa monelle on epäselvää mitä se todellisuudessa tarkoittaa ja miten sitä muka voi esiintyä vankilassaoloaikana. Vankeusaikainen rikollisuus luo vaarateki-

jöitä niin muulle vankipopulaatiolle kuin vankeinhoidon henkilökunnallekin. Vankilassa tapahtuvan rikollisuuden ollessa usein piilorikollisuutta, on siihen mahdotonta varautua ja näin sitä on myös vaikeaa hallita ennakkoon. Sen tapahtuessa piilossa, voi se aiheuttaa vaaratilanteita koska tahansa. Vankeinhoidon henkilökunnan näkemysten mukaan vankeusaikainen rikollisuus kohdistuu myös usein vaaratekijöinä suoraan muihin vankeihin kiristyksenä, uhkailuna tai painostuksena. Riihimäen vankila on ollut viime aikoina esillä mediassa myös sen henkilökunnan joutuessa uhkailun kohteeksi. Rikosseuraamuslaitoksen mukaan vuonna 2018 kaikissa vankiloissa tapahtui 7 henkilökuntaan kohdistunutta väkivaltatapausta. Väkivallan uhkaa henkilökunta ilmoitti kokeneensa 21 kertaa. (Rikosseuraamuslaitos 2019e).

Strategiakartassa mainitun yhteiskunnallisuustavoitteen turvallisuudesta rangaistusten täytäntöönpanossa toteutuminen heikkenee vankeusaikaisen rikollisuuden myötä. Mitä enemmän vankeusaikaista rikollisuutta jää piiloon ja huomaamatta, sitä vaarallisempaa se on muulle vankipopulaatiolle. Vankeusaikaisen rikollisuuden pois kitkeminen olisikin erityisen tärkeää, jotta rikosseuraamuslaitoksen strategia toteutuisi. Kokonaan vankeusaikaisen rikollisuuden poiskitkeminen on mahdotonta. Vankilan populaation ollessa suuri, tulee vankeusaikaista rikollisuutta olemaan aina. Vangit ja heidän menetelmänsä vankeusaikaiseen rikollisuuteen kehittyvät vuosi vuodelta vanhojen menetelmien paljastuessa. Kyseessä ei olekaan ehkä niinkään sen poiskitkeminen vaan sen paljastaminen ja sen hallinta.

2.2 Kohti avoimempaa täytäntöönpanoa

Vankeuden täytäntöönpanon tarkoituksena on vahvistaa vangin valmiuksia kohti rikoksetonta elämäntapaa edistämällä vangin elämänhallintaa ja sijoittumista yhteiskuntaan. Tarkoituksena on myös estää uusien rikosten tekeminen vankeusaikana niin vankilassa kuin vankilan ulkopuolellakin. Vankeusrangaistusten siirtäminen kohti avoimempaa täytäntöönpanoa tapahtuu vaiheittain ja hallitusti. Käytännössä tämä tarkoittaa siis sitä, että vankeja pyritään siirtämään hiljalleen pois suljetuista vankiloista kohti avoimempia rangaistuksia eli avolaitoksia ja yhdyskuntaseuraamuksia. Havaintojen mukaan yhdyskuntaseuraamusten määrääminen vankeuden sijasta auttaa tuomittua sopeutumaan paremmin takaisin yhteiskuntaan tuomionsa jälkeen. On myös todettu yhdyskuntaseuraamusten parantavan yhteiskunnan turvallisuutta. Yhdyskuntaseuraamukset tulisivat yhteiskunnalle myös vankeusrangaistuksia huomattavasti halvemmaksi. Vuonna 2017 vuorokausi vankilassa maksoi 200 euroa vankia kohden, kun taas avolaitoksessa vastaava vuorokausikustannus oli vain 134 euroa. Valvotussa koevapaudessa kyseinen summa oli vain 58 euroa vuorokautta kohden. (Rikosseuraamuslaitos 2018b.)

Rikosseuraamuslaitoksen strategian mukaan vangin rangaistusaika tulisi suunnitella niin, että tuomittu voi vankeutensa aikana kehittää valmiuksiaan kohti uutta elämäänsä tuomionsa jäl-

keen. Kun vangille tarjotaan mahdollisuus harjoittaa näitä taitoja vankeutensa aikana, on hänellä paremmat mahdollisuudet sijoittua yhteiskunnan täysvaltaiseksi jäseneksi tuomionsa suorittamisen jälkeen.

Jokaiselle vangille luodaan arviointikeskuksessa oma rangaistusajansuunnitelmansa (RANSU), johon kirjataan hänen vankeusaikaansa liittyviä tärkeitä huomioon otettavia asioita ja vankeusajan tavoitteet. Rangaistusajansuunnitelma otettiin käyttöön vuonna 2006 voimaantulleen vankeuslainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä. Rangaistusajansuunnitelmaa seurataan ja päivitetään tarpeen vaatiessa koko tuomion ajan. Rangaistusajansuunnitelma sisältää käytännössä kaiken vangin rangaistusajasta. Siihen kirjataan tiedot vangin sijoittamisesta, toiminnasta rangaistusaikana, valvotusta koevapaudesta ja ehdonalaisesta vapauttamisesta. Rangaistusajansuunnitelmaan kirjataan myös poistumisluvan myöntämiset. Rangaistusajansuunnitelmaa päivitetään tasaisesti rangaistuksen aikana ja sitä täydennetään vapautumisen lähestyessä vapauttamissuunnitelmalla (VAPSU) ja valvontasuunnitelmalla. Vapauttamissuunnitelmaan kirjataan vangin edellytykset selviytyä vapaudessa sekä kirjataan, mitä palveluja vanki mahdollisesti tarvitsee vapautumisensa tueksi. Vankeuslain 4 luvun 6§ mukaan rangaistusajansuunnitelman sisällössä ja laajuudessa otetaan huomioon myös vangin rangaistusajanpituus, aikaisemmat vankeusrangaistukset, vangin työ- ja toimintakyky sekä hänen henkilöstään, rikollisuudestaan ja olosuhteistaan saadut tiedot (L767/2005; 4 luku 6§).

Kohti avoimempaa täytäntöönpanoa siirtyminen on aiheuttanut paljon keskustelua väestössä, sillä monen mukaan Suomen rangaistusjärjestelmä on jo nyt liian helläkätinen rikoksen tehneille. Vaikka rikosseuraamuslaitoksen strategiana on siirtyä kohti avoimempaa täytäntöönpanoa, ei se automaattisesti tarkoita kaikkien olosuhteiden muuttamista avoimemmiksi. Rikosseuraamuslaitoksen entisen johtajan Esa Vesterbackan mukaan vangit tulisi sijoittaa niin avoimiin olosuhteisiin kuin mahdollista. Ajan kuluessa yhteinen luottamus kasvaa, jolloin voimme vähentää kontrollia sekä lisätä vangin omaa vastuunottoa, mikä tukee yhteiskuntaan kiinnittymistä. Jos tuomio on yli kaksi vuotta, vanki sijoitetaan kuitenkin aina suljettuun laitokseen. (Rikosseuraamuslaitos 2019d.)

2.3 Euroopan neuvoston vankilasäännöt

Euroopan neuvoston vankilasäännöt hyväksyttiin vuonna 2006 Euroopan neuvoston ministerikomiteassa. Säännöt sisältävät yhteisiä periaatteita ja menettelytapoja, joita tulisi soveltaa vapautensa menettäneiden henkilöiden kohtelussa Euroopan neuvoston jäsenmaissa. Nämä vankilasäännöt on jaettu yhdeksään eri osaan.

Euroopan neuvoston vankilasääntöjen neljännessä osassa on erityismainintana turvallisuus. Sääntöjen neljännen osan 52.3 kohdan mukaan on tehtävä kaikki mahdollinen, jotta vangit voivat osallistua päivittäisiin toimintoihin turvallisesti. (Euroopan neuvoston ministerikomitea

2007, 25.) Vankilassa tapahtuva vankeusaikainen rikollisuus toimii heikentävänä tekijänä kyseiselle säännölle. Vankeusaikainen rikollisuus voi kohdistua muihin vankeihin suorasti tai epäsuorasti. Muut vangit voivat olla vankeusaikaisen rikollisuuden suoranaisia kohteita joutumalla esimerkiksi kiristyksen tai uhkailun kohteeksi tai epäsuorasti joutumalla pelkäämään oman turvallisuutensa puolesta. Tämä ei takaa vangeille vankilasääntöjen mukaista turvallisuutta.

Vankeusaikainen rikollisuus rikkoo myös vankilasääntöjen neljännen osan 52.5 kohtaa, jossa määrätään, että vankiloissa on noudatettava kansallisia terveyttä ja turvallisuutta koskevaa lainsäädäntöä. Vankeusaikaisen rikollisuuden rikkoessa lainsäädäntöä, rikkoo se myös Euroopan neuvoston vankilasääntöä.

2.4 Henkilökunnan turvallisuus

Rikosseuraamuslaitoksella ja vankiloilla on lainsäädännön mukaan velvoite huolehtia vankeuden turvallisesta täytäntöönpanosta. Vankeuslain (L767/2005) mukaan vankeus on pantava täytäntöön niin, että se on turvallista niin yhteiskunnalle, henkilökunnalle kuin vangeille. Tämä velvoite kattaa niin henkilökunnan toiminnan sekä fyysiset olosuhteet. Turvallisuudesta huolehtiminen on myös yksi Rikosseuraamuslaitoksen strategian peruspilareista vuodelle 2020-2023. Rikosseuraamuslaitoksen strategian mukaan vuonna 2020-2023 (Kuva 1) on tavoitteena huolehtia turvallisuudesta rangaistusten täytäntöönpanossa ja edistää yhteiskunnan turvallisuutta. Turvallisuus on myös yksi Rikosseuraamuslaitoksen perusarvoista. Strategian tarkoituksena on siirtää painopistettä turvallisesti kohti avoimempaa täytäntöönpanoa. (Rikosseuraamuslaitos 2019.) Turvallisuudessa on kyse vangin tuntemuksesta sekä asiakkaan ja työntekijän välisestä vuorovaikutuksesta. Rikoksesta tuomitun oikealla sijoittelulla on merkitystä turvallisuuden luomisessa, sillä juuri sijoittelulla pystytään luomaan edellytykset laitoksen sisäiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Sijoittelun lisäksi henkilökunnalla tulee olla sellaista tietoa ja taitoa, jotka mahdollistavat motivoivan työotteen ja vuorovaikutuksen asiakkaan kanssa.

Työturvallisuuteen panostaminen vankiloissa on erityisen tärkeää. Kun henkilökunnan turvallisuus on taattu, kykenee henkilökunta takaamaan myös vangeille turvalliset olosuhteet. Työturvallisuuslaki (L738/2002) velvoittaa työnantajan keskittämään riittävästi resursseja henkilökunnan turvallisuuteen. Tämä tarkoittaa sitä, että työnantajalla on velvollisuus taata työntekijöidensä turvallisuus ja terveys kaikissa olosuhteissa. Työturvallisuudella tarkoitetaan työntekijöiden suojaamista työtehtävien, työolojen ja työympäristön vaaroilta ja kuormitustekijöiltä. Päämääränä on parantaa työympäristöä ja -olosuhteita työntekijöiden työkyvyn suojaamiseksi ja ylläpitämiseksi. Pyrkimyksenä on myös ennaltaehkäistä ja torjua työstä ja työympäristöstä johtuvia fyysiseen ja henkiseen terveyteen vaikuttavia haittoja, kuten tapaturmia ja ammattitauteja. (Tikkanen ym. 2017, 151.)

Työturvallisuutta käsiteltäessä esille nousee työsuojelu. Työsuojelulla pyritään luomaan työpaikalle ympäristö, jossa työntekijät tuntevat olonsa turvalliseksi ja kykenevät työskentelemään turvallisesti. Työsuojelu tarkoittaa toimia, joilla pyritään ehkäisemään, vähentämään tai poistamaan työstä tai työoloista johtuvia vaaroja lain velvoittamana tai vapaaehtoisesti. Turvallisten työolojen toteutuminen on koko henkilökunnan vastuulla. Toisaalta työsuojelu kattaa myös henkilökunnan henkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen ja tukemisen. (L44/2006)

Turvallisuutta käsiteltäessä vankilan henkilökunnan ammattitaidon tulee olla jatkuvasti kehittyvää ja koulutuksia tulee järjestää, tasaisin väliajoin, henkilökunnan osaamisen päivittämisen vuoksi. Junnisen (2008) mukaan vankilan henkilökunnalle järjestäänkin vuosittain turvallisuuteen liittyviä koulutuksia, jotta vankiloiden turvallisuus olisi jatkuvasti ajan tasalla. Näihin koulutuksiin lukeutuvat muun muassa paloturvallisuus, pelastustaidot, voimakeinot sekä kriisin hallinta. Näiden lisäksi, tasaisin väliajoin, järjestetään vankilan henkilökunnalle suunnattuja palaveriteita sekä koulutuspäiviä. Omissa vankiloissa järjestävien koulutusten lisäksi henkilökunta osallistuu myös kansainvälisiin koulutuspäiviin.

3 Vankeusaikainen rikollisuus

Tässä opinnäytetyössä vankeusaikainen rikollisuus määritellään Riihimäen vankilassa oloaikana tapahtuvana rikollisuutena. Määritelmään ei lasketa valvotun koevapauden aikana tapahtuvaa rikollisuutta. Vankeusaikaista rikollisuutta käsiteltäessä käsite kattaa kaikenlaisen rikollisen käyttäytymisen. Riihimäen vankilan henkilökuntaa haastateltaessa heille ei ennakoon annettu määritelmää siitä, minkälaista rikollisuutta haastatteluissa tarkastellaan, vaan heidän annettiin käyttää omaa näkemystään alan ammattilaisina. Tässä opinnäytetyössä vankeusaikainen rikollisuus on siis määritelty haastateltavien näkökulmasta. Kuten myöhemmissä opinnäytetyön tuloksissa käy ilmi, yleisimmät vankeusaikaisen rikollisuuden muodot ovat uhkailu ja kiristys, pahoinpitelyt sekä huumausainerikokset.

3.1 Huumausainerikokset

Huumausaineet muodostavat merkittävän maailmanlaajuisen ongelman. UNODC eli Yhdistyneiden kansakuntien huumeiden ja rikollisuuden torjunnasta vastaava toimisto on arvioinut, että maailmassa olisi miltei 30 miljoonaa huumausaineiden ongelmakäyttäjää. Huumausaineongelmalla nähdään olevan merkittävä yhteys turvallisuuteen ja yhteiskunnalliseen vakavuuteen. UNODC:in vuoden 2016 maailmanlaajuisen huumausaineraportin mukaan huumausaineikaupan nähdään olevan tärkeä tulonlähde monille rikollis- ja terroristijärjestölle. (Siro 2017, 1.)

Vaikka huumausaineongelmat ovat Suomessa pienempiä kuin monissa muissa maissa, ovat huumausainehaitat myös Suomessa mittavat. Terveystieteiden haittojen lisäksi huumausaineongelmien vaikutukset ovat mittavat taloudellisestikin. Tutkimusten mukaan huumausaineiden on

laskettu aiheuttaneen vuonna 2012 noin 250-320 miljoonan euron haittakustannukset. Haittakustannukset koostuivat pääosin sosiaalihuollon ja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpidon kustannuksista. (Siro 2017, 1.)

Vuonna 2015 poliisin tietoon tuli rikoslain 50 luvussa rangaistavaksi säädettyjä rikoksia yhteensä 23 400, joista 15 170 oli huumausaineen käyttörikoksia. Näiden lisäksi poliisin tietoon tuli 1 070 törkeää huumausaineen käyttörikosta, 7 057 huumausainerikosta sekä 101 huumausainerikoksen valmistelua ja kaksi huumausainerikoksen edistämistä. Nämä olivat siis koko Suomen alueelta, eivät vain vankiloissa suoritetuista rikoksista. (Siro 2017, 3.)

Huumausaineita koskevat rangaistussäännökset on kirjattu Suomen rikoslain 50 lukuun. Rikoslain 50 luvun 1§ mukaan rikostunnusmerkistöjä on kaiken kaikkiaan kuusi: huumausainerikos, törkeä huumausainerikos, huumausaineen käyttörikos, huumausainerikoksen valmistelu, huumausainerikoksen edistäminen sekä törkeä huumausainerikoksen edistäminen. (L39/1889; 50 luku) Näiden lisäksi rangaistavia tekoja ovat laitton valmistaminen, viljeleminen, maahantuonti ja maastavienti, kuljettaminen, kuljetuttaminen, myyminen, välittäminen, toiselle luovuttaminen, levittäminen sekä hallussapito.

3.2 Väkivaltarikokset

Väkivaltarikokset määritellään Suomen rikoslaissa viiteentoista eri pykälään. Näistä vankeusajana on mahdollista syyllistyä muun muassa murhaan, tappoon, surmaan, pahoinpitelyyn, lievään pahoinpitelyyn tai törkeään pahoinpitelyyn, törkeään henkeen ja terveyteen kohdistuvan rikoksen valmisteluun, kuolemantuottamukseen tai törkeään kuoleman tuottamukseen, vammantuottamukseen tai törkeään vammantuottamukseen, tappeluun osallistumiseen tai vaaran aiheuttamiseen. Lain mukaan pahoinpitelystä voidaan tuomita henkilö, joka ”tekee toiselle ruumiillista väkivaltaa taikka tällaista väkivaltaa tekemättä vahingoittaa toisen terveyttä. Tuomion pituudet vaihtelevat rikoksen mukaan sakosta elinkautiseen vankeuteen. Useimmista aiemmin mainituista rikoksista myös yritys on rangaistava. (L578/1889; 21 luku.)

Väkivaltatekoja tapahtuu myös vankeusajana. Useimmiten väkivallan teot ovat lieviä pahoinpitelyitä tai pahoinpitelyitä. Nämä ovat tekoja, joissa aiheutetaan toiselle ruumiillista väkivaltaa. Syyt väkivaltaisten tekojen taustalla jäävät kuitenkin usein piiloon. Kyseessä voi olla kauvoja pidemmältä ajalta, velanperintää tai keskinäisiä riitoja. Vankilassa tapahtuvat rikokset voidaan käsitellä vankilan sisäisessä kurinpidossa. Mikäli rikoksesta on kuitenkin odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakko, siirretään asia poliisin käsiteltäväksi. Lievät pahoinpitelyt käsitellään usein vankilan sisäisessä kurinpidossa. Pahoinpitelytapauksissa tulee tapauskohtaisesti tarkastella, onko rikos sellainen, josta olisi odotettavissa enemmän kuin sakkoa vai onko se mahdollista käsitellä sisäisesti. Mikäli uhrilla on kuitenkin jotain vaatimuksia, siirretään tapaus poliisin käsiteltäväksi. (L767/2005; 15 luku)

3.3 Uhkaus ja kiristys

Kiristys ja uhkailu ovat yleisiä rikosmuotoja vankeusaikaisesta rikollisuudesta puhuttaessa. Vankilassa tapahtuu henkilökunnan mukaan lähes viikoittain, joskus jopa päivittäin, jonkinlaista uhkailua tai kiristystä. Vankilassa tapahtuva uhkailu ja kiristys tapahtuvat usein henkilökunnan silmiltä piilossa, joten tarkkaa määrää sen yleisyydelle vankilassa oloaikana ei voida määrittellä. Kiristys ja uhkaus ovat luonteeltaan hyvin samankaltaisia ja ne voidaan helposti sekoittaa toisiinsa.

3.3.1 Uhkaus

Uhkaus määritellään Suomen rikoslaisissa termillä laitton uhkaus. Laitton uhkaus määritellään rikoslain 25 luvun 7§:ssä seuraavanlaisesti:

”Joka nostaa aseensa toista vastaan tai muulla tavoin uhkaa toista rikoksella sellaisissa olosuhteissa, että uhatulla on perusteltu syy omasta tai toisen puolesta pelätä henkilökohtaisen turvallisuuden tai omaisuuden olevan vakavassa vaarassa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, laittomasta uhkauksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.” (L39/1889; 25 luku 7§.)

Selvitettäessä, onko laitottoman uhkauksen tunnusmerkistö täyttynyt, olennaista on se, miten uhkauksen kohde on käsittänyt asian niissä olosuhteissa, joissa uhkaus on esitetty. Olennaista ei siis ole, onko tekijä itse omasta mielestään esittänyt laittoman uhkauksen tai tosissaan tarkoittanut sitä. (Väestöliitto 2020.) Laitton uhkaus voidaan esittää kasvotusten, puhelimitse tai esimerkiksi internetin välityksellä.

3.3.2 Kiristys

Suomen rikoslain mukaan kiristys on rangaistava rikos. Kiristyksellä tarkoitetaan sitä, että joku uhkaamalla pakottaa toisen luopumaan jostakin taloudellisesta edusta, johon kiristäjällä ei ole oikeutta.

Rikoslaisissa määritellään erikseen myös törkeä kiristys. Rikoslain 31 luvun 4§:ssä määritellään törkeä kiristys seuraavanlaisesti:

”Jos kiristyksessä

1) uhataan vakavanlaatuisella rikoksella, joka vaarantaisi toisen hengen tai terveyden tai aiheuttaisi huomattavaa vahinkoa toisen omaisuudelle,

2) rikoksetekijä käyttää häikäilemättömästi hyväksi toisen erityistä heikkoutta tai muuta turvatonta tilaa,

3) taloudellinen etu, josta toinen pakotetaan luopumaan, on erittäin arvokas tai

4) aiheutetaan rikoksen uhrille tämän olot huomioon ottaen erityisen tuntuva taloudellista vahinkoa

ja kiristys on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksetekijä on tuomitava törkeästä kiristyksestä vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.” (L39/1889; 31 luku 4§.)

Jotta kiristuksen määritelmä täyttyy, edellytetään kiristysuhkauksen esittämistä. Kiristysuhkauksella tarkoitetaan uhkausta, jolla uhri saadaan luopumaan tietystä edusta. Kiristysuhkauksella voidaan tarkoittaa käytännössä mitä tahansa edellyttäen, että kiristysuhkauksen esittämisellä olisi uhrin näkökulmasta negatiivisia seurauksia. Kiristysuhkauksen ei aina tarvitse olla jokin laiton teko, vaan kyseessä voi olla esimerkiksi uhkaus rikosilmoituksen tekemisestä. Yleisesti kiristyksellä tavoitellaan taloudellista etua. (Minilex.)

4 Vankeusaika

Vankeutta voidaan tuomita 14 päivästä enintään 12 vuoteen. Mikäli rikoksia on useita, voidaan vankeutta tuomita enintään 15 vuodeksi. Rangaistuksia täytäntöönpannaessa vankeusrangaistusten yhteenlaskettu aika ei saa olla pidempi kuin 20 vuotta. Mikäli vankeutta tuomitaan yli 2 vuodeksi, tuomitaan se aina ehdottomana vankeutena ja se suoritetaan tällöin vankilassa. Alle kahden vuoden tuomiot voidaan tuomita ehdollisena. (Käräjäoikeudet 2019.) Ehdottomassa vankeudessa tuomittu sijoitetaan pääsääntöisesti sen rikosseuraamusalueen vankilaan, jossa hänen kotikuntansa sijaitsee. Vankiloita on suljettuja vankiloita sekä avolaitoksia ja ne eroavat toisistaan muun muassa valvonnan tasoissa.

4.1 Vankeusrangaistuksen aloittaminen

Vangin saapuessa vankilaan, on hänelle viipymättä tiedotettava vankilan oloista sekä vankien oikeuksista ja velvollisuuksista. Tiedottamisen lisäksi tietoja on oltava saatavilla yleisimmin käytetyillä kielillä. Vankien saatavilla on myös kokoelma vankeja koskevista laeista, asetuksista ja muista säännöksistä. (L767/2005; 4 luku 4§.)

Oikeuksien ja velvollisuuksien tiedottamisen lisäksi vangille suoritetaan vankilaan saavuttaessa tulotarkastus, josta säädetään vankeuslain 16 luvun 3§:ssä. Tämä tarkastus tulee aina suorittaa todistajan läsnä ollessa. (Rikosseuraamuslaitos 2016.) Tulotarkastuksen tarkoituksena on varmentua vankilaan saapuvan henkilön henkilöllisyydestä ja kirjata henkilötiedot vankitietojärjestelmään. Tämän lisäksi tulotarkastus käsittää henkilötuntemerkkien ottamisen, päihteettömyyden toteamisen sekä vangin mukana olevan omaisuuden luetteloinnin ja tarkastamisen. (L767/20005; 4 luku 5§.)

4.2 Sijoittaminen osastoille

Vankilassa toimii erilaisia osastoja, jotka ovat asteiltaan ja toiminnoiltaan erilaisia. Vankia osastolle sijoittaessa otetaan huomioon vankeuslain 5 luvun 1§:ssä erikseen määrätyt kohdat. Tällaisia ovat hänen rangaistusajansuunnitelmansa, jossa saattaa olla mainintoja, jotka ohjaavat vangit sijoittamista eri osastoille. Tällaisia ovat esimerkiksi maininnat ohjelmatoimintoihin osallistumisesta tai päihteiden käytöstä.

Tämän lisäksi osastolle sijoittamisessa otetaan huomioon vangin henkilökohtaisia ominaisuuksia, kuten esimerkiksi ikä ja sukupuoli, vankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpidon takaaminen, vangin oma tai toisten henkilöiden turvallisuus sekä pyritään estämään rikollista toimintaa. Mikäli vankeusrangaistusta suorittava on iältään alle 18-vuotias, tulee hänet pitää erillään muista vangeista, ellei hänen etunsa vaadi muuta. Alle 18-vuotiaat pyritään kuitenkin ensisijaisesti sijoittamaan muualle kuin vankilaan.

4.3 Järjestys ja kurinpito

Järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi vankiloissa on omat järjestyssäännöt, joita vankien tulee noudattaa. Järjestyssääntöjen lisäksi vankien tulee noudattaa laitoksen henkilökunnan antamia ohjeita ja määräyksiä. Yleisen käytöksen henkilökuntaa ja muita vankeja kohtaan tulee olla asiallista. (Rikosseuraamuslaitos 2019b.) Jokaisella vankilalla on omat kirjatut järjestyssääntönsä, jotka ovat oltava vankien luettavissa vankilassa asuinosastoilla. Järjestyssäännöissä määrätään muun muassa vankila-alueella liikkumisesta, tapaamisista, puhelimen käytöstä, omaisuuden hallussapidosta sekä päihteiden käytöstä.

Mikäli vanki syyllistyy vankeusaikanaan järjestyserikkomukseen, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa, voidaan hänelle vankeuslain 15 luvun 8§ mukaan määrätä kurinpitovankirangaistus. Tällaisia järjestyserikkomuksia ovat vankeuslain mukaan seuraavat:

”1) syyllistyminen vankilassa tai muutoin Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen valvonnan alaisena rikokseen, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa;

2) luvaton poistuminen avolaitoksesta tai terveydenhuollon laitoksesta;

3) tämän lain tai sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen taikka niitä täsmentävän Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön määräyksen rikkominen;

4) 1 §:ssä tarkoitetun vankilan järjestyssäännön rikkominen edellyttäen, että järjestyssäännössä on nimenomaisesti mainittu kyseisestä rikkomuksesta voivan seurata kurinpitorangaistus;

5) 8 luvun 6 tai 9 §:ssä tarkoitetulle luvalle tai sijoitukselle tai 12 luvun 6 a, 9 tai 9 a §:ssä tarkoitetulle luvalle taikka 14 luvussa tarkoitetulle poistumisluvulle asetettujen ehtojen rikkominen;

6) Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen toimivaltansa rajoissa vankilan järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi antaman kehotuksen tai käskyn noudattamatta jättäminen.

Rikoksesta, josta vankilan johtaja on tehnyt ilmoituksen poliisille, ei saa määrätä kurinpitorangaistusta.” (L767/2005; 15 luku 3§.)

Rikoksia, joista voi saada enintään sakkoa ovat muun muassa useimmat lievät rikokset, kuten esimerkiksi lievä pahoinpitely, lievä salakuljetus tai lievä ampuma-aserikos.

Kurinpitorangaistukset, joita järjestyksirikkomuksista voidaan määrätä, on erikseen määritelty vankeuslaissa. Vankeuslain 15 luku 4§ käsittelee kokonaisuudessaan rangaistuksia, joita vangille voidaan määrätä, mikäli kurinpitoistunnossa päätetään, ettei muistutusta pidetä riittävänä seurausena rikkeelle. Kurinpitorangaistukset ovat vankeuslaissa määritelty seuraavasti:

”Jollei muistutusta pidetä riittävänä seuraamuksena, vangille voidaan määrätä kurinpitorangaistuksena:

1) varoitus;

2) vapaa-ajan toimintaan osallistumisen, rahan tai muiden maksuvälineiden käytön tai omaisuuden hallussapidon rajoittaminen enintään 30 vuorokauden ajaksi (oikeuksien menetys); tai

3) sijoittaminen yksinäisyyteen enintään kymmenen vuorokauden ajaksi (yksinäisyysrangaistus).

Oikeuksien menetys ei saa estää vangin mahdollisuuksia pitää yhteyksiä vankilan ulkopuolelle.” (L767/2005; 15 luku 4§.)

Mikäli vanki on syyllistynyt kahteen tai useampaan rikkomukseen, voidaan niistä määrätä vangille yhteinen kurinpitorangeistus. Mikäli kurinpitorangeistuksen määräämisen jälkeen ilmenee, että vanki on syyllistynyt ennen kurinpitorangeistuksen määräämistä toiseen järjestysrikkomukseen, voidaan tästä rikkomuksesta määrätä kurinpitorangeistus erikseen, mikäli nähdään, ettei jo aikaisemmin ilmi tulleesta rikkomuksesta määrätty rangaistus ole riittävä. (L767/2005; 15 luku 5§.)

Kurinpitorangeistus voidaan määrätä myös ehdollisena. Muu kurinpitorangeistus kuin varoitus voidaan määrätä ehdollisena vähintään yhden ja enintään kolmen kuukauden koeajalla. Mikäli vanki syyllistyy uuteen järjestysrikkomukseen koeajan aikana, voidaan ehdollinen rangaistus laittaa toteen. Mikäli vanki ei kuitenkaan syyllisty uuteen järjestysrikkomukseen koeajan aikana, kurinpitorangeistus raukeaa. (L767/2005; 15 luku 6§.)

Kurinpitorangeistusta päätettäessä katsotaan järjestysrikkomusta kokonaisuutena. Kurinpitorangeistuksen mittaamisesta määritellään vankeuslain 15 luvun 7§ seuraavasti:

”Päätettäessä kurinpitorangeistuksen määräämisestä, mittaamisesta ja ehdollisuudesta on otettava huomioon järjestysrikkomuksen laatu, vakavuus, tahallisuus ja suunnitelmallisuus, vangin aikaisemmat järjestysrikkomukset, järjestysrikkomukseen johtaneet syyt, järjestysrikkomuksesta kulunut huomattavan pitkä aika, vangin pyrkimys estää tai poistaa järjestysrikkomuksen vaikutuksia, hänen pyrkimyksensä edistää järjestysrikkomuksensa selvittämistä, vangin terveydentila sekä rikkomuksesta vangille määrätty turvaamistoimenpiteet ja teosta aiheutuvat muut seuraukset.” (L767/2005; 15 luku 7§.)

Järjestysrikkomus on selvitettävä viipymättä. Tutkinnan on oltava puolueeton ja tasapuolinen, jossa järjestysrikkomus selvitetään sen laadun ja vakavuusasteen edellyttämällä tavalla. Järjestysrikkomusta selvitettäessä vankia on kuultava ja hänelle on varattava tilaisuus valmistella puolustustaan sekä antaa mahdollisuus näyttöjen antamiseen oman selvityksensä tueksi (L767/2005; 15 luku 11§). Mikäli on tarpeen, järjestysrikkomusta selvitettäessä on myös mahdollista kuulla muita asiaan osallisia henkilöitä. Tutkinta on kuitenkin suoritettava siten, ettei ketään aiheuttomasti saateta epäilyksen kohteeksi. Mikäli järjestysrikkomusta selvitettäessä käy ilmi, että on perusteltua epäillä henkilökunnan syyllistymistä tai osallisuudesta rikokseen, on järjestysrikkomuksen selvittäminen siirrettävä poliisin tutkittavaksi. (L767/2005, 15 luku 9§.)

Kurinpitoasian käsittely ja kurinpitorangeistuksen täytäntöönpano on suoritettava viipymättä ja tarpeetonta huomiota herättämättä. Järjestysrikkomus käsitellään siinä vankilassa, johon vanki on sijoitettu tai vankilassa, jossa vanki on syyllistynyt järjestysrikkomukseen. Mikäli vanki syyllistyy järjestysrikkomukseen kuljetuksen aikana, käsitellään järjestysrikkomus vankilassa, jonne vanki saapuu. Järjestysrikkomus voidaan käsitellä ja kurinpitorangeistus määrätä

myös arviointikeskuksessa, mikäli vanki siirretään järjestys rikkomuksensa takia avovankilasta suljettuun vankilaan. (L767/2005; 15 luku 10§.) Järjestysrikkomuksen selvittämisestä ja kurinpitörangaistuksen määräämisestä on myös aina pidettävä pöytäkirjaa (L767/2005, 15 luku 12§).

Kurinpitorangaistusta koskeva asia käsitellään suullisessa menettelyssä. Suulliseen menettelyyn osallistuvat vankilan johtaja tai apulaisjohtaja, turvallisuudesta vastaava virkamies, vanki sekä esteetön todistaja. (L767/2005; 15 luku 15§.) Kurinpito alkaa esittelystä, jossa vankia kuullaan käsiteltävään asiaan liittyen. Tämän jälkeen esittelijä esittelee kurinpidon, jonka jälkeen kurinpitorangaistuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen sijaisensa. Tämän jälkeen valvontahenkilökunta laittaa rangaistuksen käytäntöön. Tapaus voidaan myös siirtää johtajan päätöksellä esittelystä poliisin käsiteltäväksi. Muistutuksesta ja järjestysrikkomuksen selvittämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies. (L767/2005, 15 luku 16§.)

5 Tutkimusasetelma

Tässä luvussa käsittelen tutkimuksen tarkoitusta ja sen tavoitteita, tutkimuskysymyksiä sekä tutkimusasetelmaa. Aihetta miettiessä oli selvää, että tutkimus tullaan tekemään laadullisena tutkimuksena. Alusta alkaen oli myös selvää, että opinnäytetyö tulitaisiin toteuttamaan puolistrukturoiduilla teemahaastatteluilla. Tässä luvussa perehdymme lisää näihin.

5.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Tutkimuksen tavoitteena oli tutkia Riihimäen vankilassa tapahtuvaa vankeusaikaista rikollisuutta ja sen yleisyyttä laadullisen tutkimuksen muodossa. Samalla tarkastelin haastatteluissa esiintyviä vankilan eri henkilöstöryhmien välisiä näkemuseroja vankeusaikaiseen rikollisuuteen liittyen. Haastatteluiden tarkoituksen oli kartoittaa Riihimäen vankilan henkilöstön näkemyksiä ja havaintoja siitä, miten he näkevät heidän vankilansa vankeusaikaisen rikollisuuden jokapäiväisessä arjessa. Opinnäytetyössä käsitellään myös mitä haasteita vankeusaikainen rikollisuus luo vankilan muille vangeille, jotka eivät välttämättä ole osallisia vankeusaikaiseen rikollisuuteen. Suoritan myös vertailua haastateltavien antamien vastausten välillä liittyen heidän näkemuseroihinsa.

Haastatteluun valikoitui kuusi Riihimäen vankilan henkilökunnan virkamiestä. Haastatteluun valittiin satunnaisesti kaksi johtotason virkamiestä, kaksi rikosseuraamusesimiestä sekä kaksi valvontahenkilöstön virkamiestä. Kyseiset henkilöt valikoituivat haastatteluun erilaisten työnkuviensa takia. Laajemman näkökulman saamiseksi olisi mukaan voitu valikoida myös erityishenkilöstöä sekä virastohenkilökuntaa. Rajaus tehtiin tässä tapauksessa kuitenkin vain johtotasoon, rikosseuraamusesimiehiin ja valvontahenkilöstöön eli vartijoihin.

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda esille vankeusaikaisen rikollisuuden yleisyyttä ja lisätä sen näkyvyyttä, ei löytää siihen ratkaisuja tai antaa valmiita vastauksia sen vähentämiseksi. Sen sijaan pyrin tuomaan esille piilossa tapahtuvaa rikollisuutta, jota kaikki eivät näe mahdollisena. Aiheen ollessa melko vähän tutkittu tavoitteena on, että opinnäytetyön tulokset toisivat yleistä tietoutta aiheesta, jotta siihen pystyttäisiin mahdollisesti jatkossa puuttumaan ja varautumaan paremmin. Tarkoituksena on myös tarkastella mahdollisia henkilöstöryhmien välisiä näkemyseroista vankeusaikaiseen rikollisuuteen liittyen.

5.2 Tutkimuskysymykset

Aiheen ollessa melko vähän tutkittu, tuntui tutkimuskysymyksen muodostaminen alkuun haastavalta. Tutkimuskysymys rajoittuu usein yhteen ilmiöön, tässä tapauksessa vankeusaikaiseen rikollisuuteen.

Opinnäytetyöni tutkimuskysymyksinä esitän:

1. *Millaisia näkemyksiä Riihimäen vankilan henkilöstöllä on vankeusaikaisesta rikollisuudesta?*
2. *Millaista vankeusaikaista rikollisuutta Riihimäen vankilassa esiintyy henkilöstön kokemanä?*

Näiden kahden tutkimuskysymyksen lisäksi tarkastelin vastausten perusteella eri henkilöryhmien välisiä näkemyseroja vankeusaikaiseen rikollisuuteen liittyen. Tarkastelin, eroavatko eri ammattitasojen vastaukset toisistaan tai ovatko haastateltavien näkemykset eriäviä. Tutkimuskysymyksiä miettiessä lähdettiin liikkeelle siitä, mitä vankeusaikainen rikollisuus ylipäätään tarkoittaa. Tässä opinnäytetyössäni keskityn nimenomaisesti Riihimäen vankilassa tapahtuvaan rikollisuuteen, vankilassa suoritettavana vankeusaikana.

Ensimmäisen kysymyksen tarkoituksena on selvittää, millaisia näkemyksiä Riihimäen vankilan henkilöstöllä on vankeusaikaisesta rikollisuudesta heidän vankilassaan. He näkevät vankilan elämää jokapäiväisessä arjessa mutta vankeusaikaisen rikollisuuden havainnointi voi olla haastavaa, sillä usein se pyritään tekemään salassa. Muun muassa huumausainerikokset, kiristys ja uhkailu tapahtuvat usein katseilta piilossa. Vaikka rikosseuraamusalan henkilökunta on korkeasti koulutettuja, alansa ammattilaisia, on mahdollista, etteivät hekään kykene kaikkea vankeusaikaista rikollisuutta havaitsemaan.

Toisella tutkimuskysymyksellä pyrin vastaamaan siihen, kuinka paljon Riihimäen vankilassa todellisuudessa esiintyy vankeusaikaista rikollisuutta ja millä tapaa se henkilökunnan näkökulmasta ilmenee. Haastatteluun valittiin niin vankien kanssa tiheästi tekemisissä olevia henkilökunnan jäseniä, kuin myös niitä, jotka työssään harvemmin vankeja kohtaavat. Tällä valinnalla pyrittiin myös tuomaan henkilökunnan välisiä näkemyseroja eri henkilöstötasoilla.

5.3 Laadullinen tutkimus

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä ja sen ominaisuuksia kokonaisvaltaisesti. Siinä kerätään tietoja, jotka pyrkivät ennemminkin kuvailemaan aihetta sen mittaamisen sijaan. Kerättävinä tietoina ovat siis mielipiteet, mielikuvat ja näkökulmat. Ominaista sille on, että se pyrkii vastaamaan kysymyksiin miksi, millainen ja minkä takia. Kvalitatiivinen tutkimus pyrkii tavoittamaan tutkimushenkilöidensä kokemuksia sekä ymmärtämään heidän ymmärrystään tietyistä ilmiöistä kvantitatiivisten eli numeeristen määreiden sijaan. (Keegan 2009, 32-37.) Laadullisen tutkimuksen vahvuutena toimii sen informatiivinen rikkaus, joka yhdistyy sanallisen ilmaisun tuomaan tarkkuuteen. Tämän lisäksi laadullinen tutkimus on ilmaisullisesti rikasta sekä hyvin moniulotteista sen sisältäessä paljon kompleksisia kuvauksia tarkasteltavasta aihepiiristä. (Alasuutari 1995, 83-89.)

Muodoltaan laadullinen tutkimus ei ole niin jäsenelty kuin tilastollinen tutkimus, sillä se pyrkii tutkimaan asiaa syvällisemmin. Laadullisen tutkimuksen keskittyessä ei-mitattuihin tietoihin, on sen analysointi haasteellisempaa. Kvalitatiivinen tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedon hankintaa. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineisto kootaan luonnollisissa ja todellisissa tilanteissa, tässä tapauksessa teemahaastattelutilanteessa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara. 2005, 155.)

5.4 Puolistrukturoitu haastattelu

Aineiston keruumenetelmänä opinnäytetyössä käytettiin strukturoidun ja strukturoimattoman haastattelun välimuotoa eli puolistrukturoitua haastattelua. Tällaista puolistrukturoitua haastattelua kutsutaan teemahaastatteluksi. Teemahaastattelu on sovellettu puolistrukturoitu haastattelu, jonka muoto antaa mahdollisuuden haastattelijan ja haastateltavan väliselle monipuolisemmalle vuorovaikutukselle. Teemahaastattelu on ikään kuin lomakehaastattelun ja puolistandardoidun haastattelun välimuoto. Teemahaastattelussa näkemys on, että haastattelun kysymykset ovat ennakkoon määritellyt, mutta haastattelijä voi vaihdella kysymysten sanamuotoja. (Hirsjärvi & Hurme. 2006, 47-48.) Kaikki ennalta valitut kysymykset tullaan siis käymään läpi, mutta erot haastattelujen rakenteessa voivat vaihdella eri haastateltavien välillä. Ominaista siis on, että jokin tietty näkökulma on lyöty lukkoon ennakkoon. Näin haastattelu etenee tiettyjen keskeisten teemojen varassa yksityiskohtaisten kysymysten sijaan.

Olin ennen haastattelua valinnut määritellyt aiheet sekä teemat, joita haastattelussa tullaan käsittelemään. Teemoina toimivat vankeusaikainen rikollisuus, sen määrät ja muodot. Aiheet valikoituivat opinnäytetyön tutkimuskysymysten perusteella sekä pyrin muotoilemaan kysymykset niin, että ne noudattaisivat mahdollisimman tarkasti haastateltavien anonymiteettiä. Teemahaastattelu toimi opinnäytetyön tiedonkeruumenetelmänä loistavasti. Haastattelutilanteet olivat avoimia ja teemahaastattelu tarjosi haastateltaville laajemman mahdollisuuden kertoa

havainnoistaan ja näkemyksistään heidän voidessa kuvailla kokemiaan tilanteita laajemmin. Tavoitteena teemahaastatteluille oli saada mahdollisimman monipuolisia ja eriäviä vastauksia.

Ennen haastatteluita ilmassa oli jännitystä. Pysyisikö keskustelu tarkkaan rajatussa aiheessa tai kattaisivatko haastateltavien vastaukset kysymyksiin tarpeeksi laajalti? Haastattelun aiheen ollessa melko tarkkaan rajattu vaadittaisiin siihen tarkat vastaukset, jotta ne olisivat analysointikelpoisia. Teemahaastatteluiden riski piilee juuri sen avoimuudessa. Haastattelijan antaessa mahdollisuuden vastata täysin vapaasti kysymyksiin, ei vastausten suuntia voi määrittellä etukäteen. Samaan aikaan tämän ollessa uhka, tarjoaa se myös mahdollisuuden hedelmällisiin keskusteluihin ja uusiin näkökulmiin niin haastattelijalle kuin haastateltavallekin.

Teemahaastattelut suoritettiin 18.12.2019 Riihimäen vankilassa. Alkuperäisenä tarkoituksena oli, että haastateltavat olisi valittu ennakkoon ja heille olisi toimitettu kysymykset sähköpostitse ennen haastatteluita. Vankilan aikataulullisten haasteiden takia tämä ei kuitenkaan ollut mahdollista vaan haastateltavat valikoituivat vankilan apulaisjohtajan päätöksellä haastattelu-aamuna. Haastatteluihin olin varannut yhteensä kaksi työpäivää, sillä ennen haastatteluita ei ollut varmuutta henkilöstön mahdollisuuksista sille, että jokainen osallistuja pääsisi saman päivän aikana paikalle. Lopulta haastatteluihin kului kuitenkin vain puolikas työpäivä, sillä haastattelut olivat tiiviitä ja haastateltavat saivat aikataulutettua päiväänsä mahdollisuuden haastatteluun. Haastatteluiden yhteenlaskettu pituus oli 31 minuuttia ja 54 sekuntia.

5.5 Opinnäytetyöprosessin eteneminen

Opinnäytetyön aikataulutus jaettiin kuukausittain. Opinnäytetyöprosessi jaettiin suunnittelu-, toteutus- ja julkaisuvaiheeseen. Opinnäytetyöprosessi aloitettiin elokuussa 2019 ottamalla yhteyttä Riihimäen vankilan rikosseuraamusesimieheen tiedustellakseni heidän halukkuuttaan lähteä mukaan opinnäytetyöhön. Tässä vaiheessa vankilan rikosseuraamusesimies ehdotti useampia aiheita, joita ryhdyttiin rajaamaan pois rikosseuraamusesimiehen kanssa yhteistoimin. Aiheanalyysi palautettiin syyskuussa 2019. Kun aiheanalyysi oli hyväksytty, aloin rakentamaan suunnitelmaa. Suunnitelma esiteltiin seminaarissa joulukuussa 2019. Juuri ennen suunnitelma-seminaaria yhteyshenkilö vankilaan vaihtui rikosseuraamusesimiehestä vankilan apulaisjohtajaan henkilöstövaihdosten takia. Haastattelut toteutettiin apulaisjohtajan avustuksella joulukuussa 2019.

Haastatteluja varten anottiin lupaa Riihimäen vankilan johtajalta. Lupa-anomus (Liite 1) lähetettiin vankilan johtajalle 17.12.2019 ja se saatiin takaisin myönteisenä samana päivänä. Alkuperäinen suunnitelma oli lähettää jokaiselle haastatteluun osallistuvalla haastattelukysymykset ennakkoon, jotta he pääsisivät tutustumaan aineistoon jo ennen varsinaista haastattelutilannetta. Aikatauluvaikeuksien takia emme kuitenkaan pystyneet Riihimäen vankilan apulaisjohtajan kanssa valitsemaan haastateltavia ennakkoon, joten haastattelukysymyksiä ei voitu lä-

hettää haastateltaville. Haastateltavat valikoituivat haastattelupäivän ja haastateltavat kohetasivat kysymykset ensimmäistä kertaa haastattelutilanteissa. Koska haastateltavat eivät päässeet etukäteen perehtymään kysymyksiin, saattoi sillä olla vaikutusta heidän vastauksiinsa. Mikäli he olisivat vastaanottaneet kysymykset ennakkoon, olisi heillä ollut aikaa perehtyä niihin paremmin ja valmistella vastauksiaan ennakkoon.

Haastatteluiden pituuksien ollessa lyhyitä, litterointiin kului vähemmän aikaa kuin mitä alkuperäiseen aikatauluun oli suunniteltu. Haastattelumateriaaleja ryhdyin litteroimaan välittömästi haastatteluiden jälkeen ja prosessi saatiin päätökseen kolmessa päivässä. Tämän jälkeen lähdin luonnostelevaan opinnäytetyön kokonaisuutta paperille. Prosessin aloitin etsimällä laajalti teoriaa, jonka jo entuudestaan tiesin luovan haastetta aiheen ollessa vähän tutkittu. Kun teoriaa oli löytynyt mielestäni riittävästi, ryhdyin kasaamaan opinnäytetyötä analysoimalla haastateltavien vastauksia ja avaamalla tuloksia sekä tekemällä johtopäätöksiä. Opinnäytetyön lähetin tarkastukseen 23.3.2020 ja arvioiva seminaari järjestettiin 30.3.2020.

5.6 Aineiston teemoittelu

Haastatteluiden jälkeen suoritin haastattelumateriaaleille teemoittelu. Teemojen keskeisiä aiheita on mahdollista muodostaa aineistolähtöisesti ja teorialähtöisesti. Teemoittelun tarkoituksena on löytää yhdistäviä tekijöitä tai vastaavasti erottavia tekijöitä. Teemoittelulla tarkoitetaan aineiston pilkkomista ja järjestämistä eri aihepiirien mukaan. Tarkoituksena on nostaa esille tutkimusongelmaa valaisevia teemoja eli aineistosta pyritään löytämään ja erottelevaan tutkimusongelman kannalta olennaiset aiheet. Teemoittelussa on siis kyse aineiston pelkistämistä. (Eskola & Suoranta 2000, 174-180)

Aloitin teemoitteluprosessin käymällä läpi koko haastatteluaineiston. Jokaisessa haastattelussa käytettiin valmista teemarunkoa, mutta jokainen haastattelu oli rakenteeltaan hieman erilainen. Jokainen haastattelu äänitettiin, ja haastatteluiden jälkeen ne litteroitiin auki sanasta sanaan. Tämä auttoi materiaalin hahmottamisessa ja pääsin näin kiinni kohtiin, jotka vastasivat nimenomaan omiin tutkimuskysymyksiini.

Kokonaisuutena litteroitua materiaalia oli yhteensä noin kuusi sivua. Ensimmäinen askel litteroidun materiaalin läpikäymisessä oli haastateltavien tunnistettavuuden häivyttäminen heidän yksityisyytensä suojaamiseksi. Haastattelukysymysten ollessa melko laajoja, ei lopulta sensuroitavaa materiaalia ollut kovinkaan paljoa, joten lopullinen sensuroitu määrä ei eronnut paljoa alkuperäisestä litterointiaineiston määrästä.

Aineiston hahmottamiseen otin avuksi värikoodit, jotta pystyin hahmottamaan kokonaisuuden paremmin. Jokainen eri väri vastasi omaa osa-alueuttaan. Osa-alueina toimivat muun muassa positiiviset, negatiiviset ja neutraalit vastaukset. Tämän lisäksi tein jokaisesta haastattelusta oman koonnin, joka tiivistä haastattelun pääpiirteet. Kokosin myös kaikki tutkimuskysymyksiini

vastaavat vastaukset omiin osuuksiinsa. Näin sain yhdisteltyä samaan kokonaisuuteen liittyvät, toisiaan tukevat, vastaukset yhteen. Lopulta laadin taulukon, jossa jäljellä oli vain pääluokat. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 110-111.) Pääluokiksi muodostuivat väkivaltarikokset, huumausainerikokset sekä uhkailu ja kiristys. Tämän jälkeen listasin jokaisen pääluokan alapuolelle jokaisen haastateltavan vastaukset kyseiseen pääluokkaan liittyen.

Aineiston luokittelu osoittautui ennakoitua haasteellisemmaksi vähäisen haastattelumateriaalin vuoksi. Haastatteluiden ollessa melko lyhyitä, oli litteroitua materiaalia suhteellisen vähän verrattuna kysymysten laajuuteen. Opinnäytetyöprosessin aikana ilmentyneet ongelmat loivat myös oman haasteensa materiaalin lisähankinnalle.

6 Tulokset

Tässä kappaleessa keskitymme opinnäytetyön haastatteluilla kerättyihin tuloksiin. Kysymyksiä haastatteluissa esitettiin kokonaisuudessa viisi kappaletta haastattelua kohden. Jokaisessa haastattelussa käytettiin samoja kysymyksiä mutta jokaisen haastattelun muoto vaihteli hieman. Opinnäytetyön tulosten esittämisen yhteydessä erittelin työntekijöiden sitaatit kirjaimella H ja jokainen haastateltava numeroitiin numeroilla 1-6.

6.1 Haastateltavien taustatiedot

Koska haastattelussa käytetty vertailuaika on viisi vuotta, oli alkuperäisenä tavoitteena, että jokainen haastateltavista olisi työskennellyt Riihimäen vankilassa vähintään viisi vuotta. Aikatauluongelmien takia, emme kuitenkaan kyenneet saamaan haastatteluun henkilöitä, jotka kaikki olisivat työskennelleet Riihimäen vankilassa viiden vuoden ajan tai kauemmin. Tämä toi opinnäytetyön tulosten analysointiin oma haasteensa, koska haastateltavilla ei ollut mahdollisuutta arvioida tapahtumien muutoksia viimeisen viiden vuoden ajanjaksolta.

Haastateltavien työhistoria vaihteli pituudeltaan alle 5 työvuodesta yli 20 työvuoteen nykyisissä työtehtävissä. Haastatteluun osallistui niin johtotason henkilöitä, rikosseuraamusesimiehiä kuin vartijoita. Haastateltavat valittiin apulaisjohtajan päätöksellä. Haastatteluun osallistuvilta kysyttiin haastatteluvaiheessa heidän työnkuvansa sekä työuransapitus, eli kuinka kauan he olivat työskennelleet Riihimäen vankilassa. Alkuperäisenä tarkoituksena oli myös kysyä haastateltavien ikää ja koulutustasoa mutta lopulta päädyin jättämään kysymykset pois, sillä en kokenut niillä olevan merkitystä haastattelutulosten suhteen. Lisäksi ne olisivat saattaneet vaikuttaa haastateltavien anonyymiyteen.

Haastateltavien joukko koostui henkilöistä, joilla jokaisella oli hieman erilainen työnkuva ja kontakti vankeihin. Haastateltavista kaksi toimi vartijana, kaksi rikosseuraamusesimiehenä ja kaksi johtotasolla Riihimäen vankilassa. Jokainen heistä toimi eri tehtävissä tai eri osastoilla.

Pisimpään Riihimäen vankilassa toiminut haastateltava oli työskennellyt yli 20 vuotta ja lyhimpään työskennellyt oli toiminut Riihimäen vankilassa alle viisi vuotta. Yksityisyyden suojaamiseksi luvut ovat suurin piirteiset.

6.2 Näkemyksiä vankeusaikaisen rikollisuuden määrästä Riihimäen vankilassa

Haastattelun teemana oli henkilöstön näkemykset vankeusaikaisesta rikollisuudesta Riihimäen vankilassa. Teemassa käsittelin myös heidän havaintojaan vankeusaikaisen rikollisuuden ilmenemisestä sekä sen määrästä tällä hetkellä. Käsittelin myös henkilöstön näkemyksiä siitä, oliko vankeusaikaisen rikollisuuden määrä heidän näkemyksiensä mukaan lisääntynyt vai vähentynyt.

Haastatteluiden perusteella jokaisen henkilöstön jäsenen mukaan vankeusaikaista rikollisuutta ilmenee Riihimäen vankilassa. Kun kysymys siirtyi määriin, olivat vastaukset melko samanlaisia. Kaikkien haastateltavien mukaan vankeusaikaista rikollisuutta ilmeni, mutta tiheys vaihteli vastaajan mukaan. Osan haastateltavien mukaan vankeusaikaista rikollisuutta ilmeni päivittäin, osan mukaan taas sitä ilmenee viikoittain tai kuukausittain.

”Viikoittain, hyvä ettei päivittäin. Aina semmosta pientä kaupankäyntiä huomaa, ku esimerkiksi ain ku on kanttiinipäivä ni huomaa et joku toine maksaa toisen ostoja.” H4

”En tiedä onko päivittäin, mut ihan jatkuvasti sitä on. Tehää rikoksia täällä vankilan sisällä ja täältä ulospäin tai sit annetaa käskyjä et ulkopuolella tehää rikoksia” H5

Näkemyseroja henkilöstön välillä vankeusaikaisen rikollisuuden määrien suhteen kuitenkin oli. Oli huomattavissa, että mitä korkeammalle johtotasolla mennään, sitä epätarkempi kuva vankeusaikaisen rikollisuuden määrästä oli. Eräissä haastattelussa ilmeni, ettei johtotason näkemys ole täysin yhtenevä esimerkiksi valvontahenkilöstön näkemyksiin määriä käsiteltäessä. Haastatteluja analysoidessa nousi esille, että mitä lähemmin henkilökunta on tekemisissä arjessa vankien kanssa, sitä tarkemmin he tietävät vankeusaikaisen rikollisuuden määrästä. Myös eräs haastateltavista nosti kyseisen epäkohdan esille.

”hirveen vaikee niiku määrittää. se riippuu siit minkälaisii työtehtävii tekee et ikään kuin tonkiiko niit asioita (jolloin tapahtumat tulevat tietoon)” H2

Toki asia on ymmärrettävää, sillä johtotason henkilöt eivät työskentele vankien kanssa samalla tavalla kuin esimerkiksi vartijat, jotka ovat kontaktissa vankien kanssa päivittäin. Heidän näkemyksensä perustuu nimenomaisesti konkreettisiin näköhavaintoihin, kun taas johtotason henkilöstö saa tietonsa muun henkilöstön ja raporttien kautta.

Haastatteluissa kävi myös nopeasti ilmi, että vaikka vankeusaikaista rikollisuutta ilmenee, on henkilökunnan mukaan sen tunnistaminen haastavaa. Haaste liittyy henkilökunnan mukaan siihen, että sen tunnistaminen, näyttöjen saaminen on aina haastavaa ja se on pitkä prosessi.

”Ilmenee vuosittain ja useamminkin. Haaste (vankeusaikaisen rikollisuuden havaitseminen) liittyy siihen, että sen tunnistaminen, näyttöjen saaminen on aina haastavaa ja se on pitkä prosessi” H1

”Se on tavallaan aikamoista semmosta kumilangan venyttämistä. Ne keksii jonkin keinon ja sit ku me keksitää et näi se menee ni keksii toisen keinon ja tämmöstä.” H3

”Jos nyt puhutaan kaikesta rikollisuudesta ni joka kuukaus tapahtuu jotakin. Aina tulee uus kuukaus ja uudet jutut. Juttuja tulee niiin paljon että välillä ei ehdi tekemään näitä asioita ja ne delegoituu tietysti ku esitutkintaviranomaisen on poliisi ni nehä siirtyy poliisille ja sitä kautta helpottuu, ni tottakai meillä jatkuu se mejjän kannalta tää poliisin apuna oleminen.” H6

Henkilökunnan mukaan useita tapauksia on kuitenkin pystytty saamaan alulle, selvittämään ja lopulta siirretty poliisille. Toisaalta taas, vaikka sen tunnistaminen on hankalaa, myöhemmin haastatteluissa kävi kuitenkin ilmi, että viime vuosien aikana keinot vankeusaikaisen rikollisuuden tunnistamiseen ovat kehittyneet ja näin myös enemmän rikollisuutta on saatu kuriin. Myös henkilökunnan suhtautuminen vankeusaikaiseen rikollisuuteen ja sen hallintaan oli vaihtelevaa.

”Kyl se on yleistynyt ja mä luulen et meil on ehkä semmonenki tilanne et me saadaan paremmin kiinni et toiminta on tehostunu. Tietenki sitä myös toivoo et sitä toimintaa pystytää jatkaa samallatasolla ettei sitä heikennettäis. Se on se tärkein et turvallisuuspuoli on meillä iha täydes kapasiteetis koko aja käynnissä et se tarvitaan et pystyttäs ehkäsemäänki näitä tilanteita ja hyvin ollaan onnistuttukkin.” H6

”Joka viikko, mut sitä kattoo vähä sormien läpi, ku en mä voi puuttuu siihe.” H4

Haastatteluissa kävi ilmi, että vaikka henkilökunnan yhteinen tavoite on pyrkiä siihen, ettei vankeusaikaista rikollisuutta pääsisi tapahtumaan, on henkilökunnan suhtautuminen vaihtelevaa. Eräs haastateltavista toi ilmi, että heidän tarkoituksenaan on pyrkiä jatkuvasti minimoimaan vankeusaikaisen rikollisuuden lukuja. Toisaalta taas yksi haastateltavista suhtautui asiaan löyhemmin, eikä kokenut voivansa puuttua vankeusaikaisen rikollisuuteen.

Esille nostettiin myös vankien kehittyneet menetelmät vankeusaikaisen rikollisuuden tekemiseen. Vaikka henkilökunnan menetelmät ovat kehittyneet vankeusaikaisen rikollisuuden kiinnisaamiseen, samanaikaisesti kehittyvä tekniikka tarjoaa uusia mahdollisuuksia vangeille.

”Kyllä se sillä tavalla on, että ku mennään asioissa eteenpäin ni vangeilta on löydetty enemmän älylaitteita hallusta, ku aikasemmin. Elikkä jos mennään tämmösiin perus löydöksiin mitä löydetään vuosittain ei ihan jopa kuukausittain ni älypuhelimia on löytynyt, on löytynyt älykelloja, jotka toimii älypuhelin tavoin, on löytynyt minipuhelimiä ja käytännössä se mikä on ni vangit pystyy viestittämään keskenään ja tottakai on se pääsy internettiin.” H1

Haastateltavan mukaan henkilökunnan ammattitaidon kehittyessä, kehittävät myös vangit samaan tahtiin omia keinojaan, jotta kiinnijäämisen mahdollisuus heikentyisi. Henkilökunnan mukaan myös tapahtumien selvittäminen on hankaloitunut, sillä uusia tietoteknisiä laitteita tuodaan markkinoille jatkuvasti.

6.3 Uhkailu ja kiristys yleisimpinä rikoksina

Haastateltavien näkemykset vankeusaikaisen rikollisuuden laadusta olivat yhtenevät. Lähestulkoon jokainen haastateltavista mainitsi samat muodot, joina vankeusaikainen rikollisuus ilmenee Riihimäen vankilassa. Näitä olivat pääsääntöisesti kiristys ja uhkailu, huumausainerikokset sekä väkivaltarikokset.

”Yleensä se liittyy aina samoihin asioihin, elikkä se on kiristämistä, painostamista, huumausainekauppaa. Tähtää taloudelliseen hyötyyn.” H1

”Huumausaineen käyttörikos, huumausainerikos, pahoinpitelyjä, tapon yritystä, kiristystä eli ihan laidasta laitaan. Ulospäin vankilasta yleisimmät on huumausainerikos ja kiristys. Ne on ne yleisimmät.” H5

”Sanotaan että vakavii väkivallan tekoja on viis viiva kymmenen ja sit pienempiä on sit varmasti paljo enemmän ja sit törkeitä huumausainerikoksia on sit varmaan niiku enemmän ja sit lieviä ja hallussapitoja ja tollasia on ollu 3-4 vuoden aikana ollu ihan äärettömän paljon. Sanotaan että niiku hallussapidoista ehkä pari kolme kuukaudessa.” H3

Vankeusaikaisen rikollisuuden kattaessa niin vankilan muurien sisällä tapahtuvan rikollisuuden kuin myös sieltä ulospäin tapahtuvan rikollisuuden, on vankilan henkilökunnalla mahdollisuus havaita rikollisuutta molempiin suuntiin. Havaintojen mukaan vankeusaikaista rikollisuutta tapahtuu molempiin suuntiin ja siihen sotketaan mukaan myös ulkopuolisia kuten vankien läheisiä. Henkilökunnan mukaan vankeusaikaisen rikollisuuden muodot eivät eroa suuresti toisistaan tapahtui rikollisuus sitten vankilan sisällä tai sieltä ulospäin.

”huumekauppaa, siihen liittyvää kiristämistä, pahoinpitelyjä, jotka nekin varmaan liittyy siihen huumausainekauppaan, että uhkaillaan ja kiristetään lomilla käyviä vankeja tuomaan tavaraa taloon...” H2

”Tääl on tiettyjä vankeja ketkä maksaa siit et ne pääsee asuu sillä tietyllä osastolla tai sit ne maksaa perheiden tileille rahaa mitä sit taas me ei voida kontrolloida.” H4

”no vankilan sisällä se on tietysti monenlaista rikosta. Huumausaineen käyttökrikkos, huumausainerikosta, törkeää huumausainerikosta, pahoinpitelyjä, lieviä pahoinpitelyjä, törkeitä pahoinpitelyjä, tapon yritystä, kiristystä, törkeää kiristystä eli iha laidasta laittaa. Sitte ulospäi vankilasta ni ne yleisimmät on huumausainerikos, törkeä huumausainerikos, törkeä kiristys, kiristys. Ne on ne yleisimmät.” H5

”Organisaatiot on laajempia, niissä on monta lenkkiä, on vaikee yks johtolanka menee toiseen, se on pitkä tie ku sitä lähetää selvittämää, minne asti ne lokerot ulottuu ja ketkä kaikki on osallisena siinä ku tehhä vankilasta siviiliin vaikka huumausainekauppaa joka sitte kuitenkin päätyy vankilaan. Siellä voi olla monia päätekijöitä siviilissä ja vankilassa ketkä sitte pyörittää sitä kuvioo. ” H1

Juuri organisaatioiden laajuudet luovat uuden haasteen vankeusaikaisen rikollisuuden kiinnisaamiseksi. Kun tekijöitä on niin vankilassa kuin vankilan ulkopuolellakin, on vaikeaa saada tietoon, kuka on vastuussa mistäkin. Vaikka vankilassa oleva tekijä saataisiin kiinni, voi olla, että saman rikosketjun tekijöitä on siviilissä useampia, jotka jatkavat toimintaansa vankilassa olevan kiinnijäännin jälkeenkin.

6.4 Vankeusaikaisen rikollisuuden määrä jatkuvassa nousussa

Haastatteluissa kävi ilmi, että Riihimäen henkilökunnan havaintojen mukaan vankeusaikaisen rikollisuuden määrät ovat nousseet. Osa haastateltavista kuitenkin epäili määrien suureen nousuun johtavan syyn olevan heidän kehittänyt ammattitaitonsa saada kiinni vankeusaikaista rikollisuutta.

”Mul on sellanne käsitys, et se ois ehkä lisääntyny. Toki siin voi olla sekin etjos noi meidän tiedonhankintavälineet on parantunu et saadaan enemmän tietoo niistä ja saadaan enemmän huumeita pois, ni sehän antaa sen kuvan et sitä ois enemmän.” H2

”Siin on tavallan käyny niin et se on yleistyny sen takia et me ollaan saatu enemmän kiinni. Kokonaisuudessa varmaan yleistyny.” H3

Yhä kehittyvä tietotekniikka luo uusia mahdollisuuksia niin rikoksen tekijöille kuin sen torjujillekin. Toisaalta kehittyvä tietotekniikka luo myös mahdollisuuden yhä monimuotoisemmalle rikoksen torjunnalle. Tekniikan kehittyessä myös vankilan tiedonhankinta menetelmät kehittyvät ja vankeusaikaista rikollisuutta tulee yhä enemmän ilmi.

Riihimäen vankilaan sijoitetaan paljon jengirikollisuudesta tuomittuja vankeja. Erään haastateltavan havaintojen mukaan määrien nousu oli kuitenkin huomattavissa jengirikollisuudesta tuomittujen vankien määrän kasvaessa.

”Sillon ku noita jengivankeja alko tulemaan tänne ni (vankeusaikainen rikollisuus) on lisääntyny huomattavasti. Ennen oli semmost et näki selväst et aha nyt toi vei ton kauppaostokset mut nythän se on sitä et uhataan perheenjäseniä. On se vaikuttanu toi jengirikollisuus.” H4

”Suomalaisethan hoitaa bisneksiä venäläisten kanssa ja muittenki baltianmaitten väen kanssa.” H4

Erään haastateltavan mukaan myös lisääntyneiden kansallisuuksien on huomattu vaikuttavan heidän vankilassaan. Henkilökunnan jäsenen havaintojen mukaan ulkomaalaisten määrä Riihimäen vankilassa on vaikuttanut myös vankeusaikaisen rikollisuuden määrään ja muotoihin.

6.5 Vankeusaikainen rikollisuus yhä raaempaa ja vakavampaa

Kuten jo aikaisemmin tuloksissa kävi ilmi, henkilökunnan havaintojen mukaan jengirikollisten myötä vankeusaikainen rikollisuus on muuttanut muotoaan raaemmaksi. Etenkin väkivaltarikollisuus on haastateltavien mukaan muuttunut raaemmaksi ja rumemmaksi. Eräs haastateltava kommentoi raaistumista seuraavasti:

”Tilanne on tässä kahen ja puolen vuoden aikana pahentunu. Se lähti pahentuma ja raaistumaa täällä talon sisällä tossa kesällä 2018” H5

Kun kysyin tarkennusta siihen, mikä tilanteen pahenemisen aiheutti tuolloin kesällä 2018, osasi haastateltava nimetä yhden vaikuttavan tekijän: jengirikollisten määrän kasvu. Vaikka vankeusaikainen rikollisuus on ollut viime aikoina paljon esillä mediassa muun muassa järjestäytyneen rikollisuuden takia, on sitä kuitenkin haastateltavan mukaan ollut jo vuosikausia.

”ehkä ku se on tullu lehdisssä enemmän julki ni se tuntuu monelle ihmiselle uudelta mut ei se mikää tämän päivän keksintö ole.” H4

Vankipopulaation ollessa Riihimäen vankilassa melko suuri, joutuvat mahdollisesti myös muut vangit osallisiksi vankeusaikaiseen rikollisuuteen. Nekin, jotka haluaisivat vain suorittaa tuomionsa. Erään haastateltavan näkemysten mukaan vankeusaikainen rikollisuus on vaikuttanut myös näihin kyseessä oleviin muihin vankeihin:

”Ehkä se et meil on tullu nyt noit jengivankeja ja tollasii ni ehkä se on niiku raaistunu tai menny ehkä vähän sillee vakavammaks mutta onhan se aina ollu sitä et on mustaa silmää, kiristystä ja uhkailua ja on pelkääviä vankeja sen takia.” H2

”Raaistunu, siirtyny ehkä suoraviivaseemmaks, et siel on se painostus nii paljo kovempaa et se kohdistuu siviileihin, kohdistuu vankeihin, vangit ei uskalla enää puhua, siviilissäkää ei ehkä uskalleta puhua asioista ja siin on niiku jengirikollisuus yhtenä. Ne ainaki mun näkemyksen mukaan aiheuttaa tän kestäättömän tilanteen mikä taas aiheuttaa sen et ne perusvangit jotka vaan haluis istuu sen tuomionsa ni ne joutuu siihen paineeseen. Sit niitä pakotetaan tuomaan vaikka huumausaineita tai jotakin muita juttuja., auttamaan rahallisesti, tukemaan jotenki tätä jengiläisten toimintaa. Tavallaan tätä hyväksikäyttöä, hyväksikäytetään muita vankeja, jos on vähänkä sellanen et niil on joku sauma mihin tarttuu kii.” H6

Esille nousi myös henkilökunnan joutuminen vankeusaikaisen rikollisuuden kohteeksi työajalla kuin sen ulkopuolellakin.

”Mut sit sitä painostusta tehään mun näkemyksen mukaan myös henkilökuntal-lekkin valituksilla ja suoranaisilla uhkauksilla. Tänä vuonna on tietyst väkivalta tilanne mis oli kaks vankia ja sit on ulkopuolella tapahtunu henkilökuntaan kohdistu.” H6

Henkilökunnan mukaan Riihimäen vankilassa tehdään kuitenkin kaikkensa, että mahdollinen vankeusaikainen rikollisuus saataisiin poistettua. Tästä syystä vankilan turvallisuus on haastateltavan mukaan jatkuvasti täydessä kapasiteetissa.

”Se on se tärkein et turvallisuuspuoli on meillä iha täydes kapasiteetis koko aja käynnissä et se tarvitaan et pystyttäs ehkäsemäänki näitä tilanteita ja hyvin ollaan onnistuttukkin. Ainahan siitä ei jää mitään jälkeä, kukaan ei tiedä ollaanko onnistuttu ehkäsemään jotain. Aina esimerkiksi ku saada huumausaineesta kii ni siitä jää jälki ja pystytää fyysisesti sanomaa et tän verran on saatu kiinni. ” H6

Näin haastateltavan mukaan saataisiin ehkäistyä mahdollisia rikostilanteita. Henkilökunnan havaintojen mukaan näissä on myös onnistuttu, vaikkei siitä aina jääkään konkreettista jälkeä tilastoihin.

7 Johtopäätökset

Tässä luvussa käsittelen opinnäytetyön johtopäätöksiä, haen vastauksia esittämiini tutkimuskysymyksiin sekä haen johtopäätöksilleni teoreettisen tuen teoreettisesta viitekehystäni. Haastattelin Riihimäen vankilan kuutta henkilökunnan jäsentä, joilla on omia näkemyksiä vankeusaikaisesta rikollisuudesta Riihimäen vankilassa. Tarkastelin opinnäytetyön aineistosta saatuja opinnäytetyön tuloksia suhteessa tutkimuskysymyksiini. Opinnäytetyöni ensimmäinen tutkimuskysymys käsitteli vankeusaikaisen rikollisuuden ilmenevyyttä: Millaisia näkemyksiä Riihimäen vankilan henkilöstöllä on vankeusaikaisesta rikollisuudesta? Toinen tutkimuskysymyksenä taas käsitteli sitä, millaista vankeusaikaista rikollisuutta Riihimäen vankilassa esiintyy henkilöstön kokemana. Näiden lisäksi tutkin sen ilmenevyyden yleisyyttä viimeisen viiden vuoden ajalta. Ennen opinnäytetyötä määritelty viiden vuoden aikamääre ei aivan toteutunut, sillä kuudesta haastateltavasta vain puolet oli työskennellyt Riihimäen vankilassa haastattelujen ajankohtana viisi vuotta tai enemmän.

7.1 Vankeusaikaisen rikollisuuden ilmenevyys yhä yleisempää

Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä tutkittiin vankeusaikaisen rikollisuuden ilmenemistä henkilökunnan havaintojen mukaan. Opinnäytetyön tulosten perusteella vankeinhoidon henkilökunnan mukaan vankeusaikaista rikollisuutta ilmenee tällä hetkellä viikoittain, joidenkin haastateltavien näkemysten mukaan jopa päivittäin. Opinnäytetyön tulosten mukaan vankeusaikana tapahtuva rikollisuus on viime vuosien aikana yleistynyt ja lisääntynyt.

Tämä on suuressa ristiriidassa Rikosseuraamuslaitoksen strategiaa (Kuva 1) ajatellen. Tavoitteena on pyrkiä kohti avoimempaa täytäntöönpanoa, huolehtia turvallisuudesta rangaistusten täytäntöönpanoissa sekä edistämään yhteiskunnan turvallisuutta. (Rikosseuraamuslaitos 2019a.) Olisi realistisempaa tarkastella Rikosseuraamuslaitoksen strategian ja kasvavan vankeusaikaisen rikollisuuden määrien suhdetta toisiinsa ja sitä, miten vankeusaikaisen rikollisuuden luvut saataisiin laskuun, jotta avoimemmat täytäntöönpanot olisivat ajankohtaisia, sillä opinnäytetyön tulosten perusteella niiden välillä on ristiriita.

Toisaalta taas opinnäytetyön tuloksissa nousi esille myös kehittynyt ammattitaito vankeusaikaisen rikollisuuden kiinni saamiseksi. Tämä taas voi omalta osaltaan lisätä vankeusaikaisen rikollisuuden määrän lukumäärällistä kasvua, sillä yhä useampi vankeusaikana tehty rikos tulee ilmi kehittyneiden tekniikoiden myötä. Toisaalta myös nostettiin esille vankeusaikaisen rikollisuuden ehkäiseminen. Turvallisuuden ollessa asianmukaisesti resursoitu jokapäiväisessä arjessa,

on mahdollista myös ehkäistä vankeusaikaista rikollisuutta eri tavalla kuin aiemmin. Vankilan henkilökunnalle järjestääkin vuosittain turvallisuuteen liittyviä koulutuksia, jotta vankiloiden turvallisuus olisi jatkuvasti ajan tasalla. Tällaisia koulutuksia ovat muun muassa pelastustaidot, voimakeinot sekä kriisin hallinta. Näiden lisäksi, tasaisin väliajoin, järjestetään vankilan henkilökunnalle suunnattuja palavereita sekä koulutuspäiviä. (Junninen 2008.) On kuitenkin vaikea sanoa sen toimivuudesta, sillä on mahdotonta tilastoida tapahtumia, jotka on onnistuttu ehkäisemään.

Eri henkilökuntaryhmiä haastateltaessa esille nousivat pienet näkemuserot vankeusaikaisen rikollisuuden määrässä. Osalla henkilökunnasta oli tarkka näkemys siitä, kuinka paljon sitä heidän vankilassaan ilmenee, kun taas osalla oli hieman hatarampi kuva tarkoista määristä. Vaikuttavia tekijöitä tähän ovat erilaiset kontaktimäärät vankien kanssa sekä alueet, joilla henkilökunta työskentelee. On selvää, että turvallisuudesta vastaavilla on vankiloissa erilaista tietoa, kuin niillä, joiden päätoiminen työskentely on muilla alueilla. Realistisempaa olisi saada henkilökunnan näkemykset rikollisuuden määristä ja sen muodoista yhteneväksi, jotta koko henkilökunta olisi yhtä tietoinen vankeusaikaisesta rikollisuudesta heidän vankilassaan. Kuten Junninen (2008) toteaa, realistista olisi kiinnittää huomiota henkilökunnan väliseen kommunikaatioon ja viestintään.

Opinnäytetyön tuloksissa esille nousivat myös järjestäytyneen rikollisuuden tuomat muutokset. Riihimäen vankilaan on sijoitettu paljon jengirikollisia, jotka ovat haastateltavien vastausten mukaan vaikuttaneet omalta osaltaan lisääntyneeseen määrään. Opinnäytetyön tulosten mukaan jengirikollisuus on myös muokannut omalta osaltaan vankeusaikaisen rikollisuuden muotoja yhä raaemmaksi. Myös huumausainerikosten moninaiset muodot ovat luoneet oman haasteensa vankeusaikaisen rikollisuuden kiinni saamiseksi. Kuten Siro (2007) toteaa, huumausainerikosten laatu on todella kirjava. Siihen liittyy kaikki sen laitton hallussapidon, valmistamisen, kuljettamisen kuin välittämisenkin väliltä.

7.2 Vankeusaikaisen rikollisuuden muodot entistä raaempia

Kysyttäessä vankeusaikaisen rikollisuuden muodoista, haastateltavat olivat samaa mieltä siitä, että vankeusaikaisen rikollisuuden muodot ovat nykypäivänä yhä raaempia. Opinnäytetyön tuloksissa esille nousivat erityisesti huumausainerikokset, väkivaltarikokset sekä uhkailun ja kiristyksen, joiden muodot ovat henkilökunnan näkemysten mukaan raaistuneet ja lisääntyneet vuosien varrella. Osa haastateltavista nosti esille myös vankilasta ulospäin suuntautuvan rikollisuuden yleisyyden. Heidän mukaansa vankeusaikainen rikollisuus on nykypäivänä yhä yleisempää vankilasta ulospäin. Tähän syinä voivat olla muun muassa kehittynyt tietotekniikka, esimerkiksi älykellot ja minipuhelimet, jolla on mahdollista pitää yhteyttä laajemmin kaltereiden ulkopuolelle.

Vankeinhoidon tarkoituksena on vahvistaa vangin valmiuksia kohti rikoksetonta elämäntapaa edistämällä vangin elämänhallintaa ja sijoittumista yhteiskuntaan. Tarkoituksena on myös estää uusien rikosten tekeminen vankeusaikana niin vankilassa kuin vankilan ulkopuolellakin. (Rikosseuraamuslaitos 2018b.) Opinnäytetyön tulosten mukaan tämä ei kuitenkaan ole onnistunut toivotulla tavalla. Pyrittäessä kohti rikoksetonta elämän tapaa, tulisi rikoksettoman elämän alkaa jo vankilassa oloaikana. Vankeusaikaisen rikollisuuden määrien ollessa suuria, on todettava, että tässä olisi kehittämisen varaa.

Opinnäytetyön tuloksissa nousi esille myös henkilökunnan joutuminen nykypäivänä vankeusaikaisen rikollisuuden kohteeksi. Vankeuslain 15 luvun 2§:ssä määritellään vangin käytöksestä henkilökuntaa ja muita vankeja kohtaan. Pykälän mukaan vangin on käyttäydyttävä henkilökuntaa sekä muita vankeja ja henkilöitä kohtaan asiallisesti. (L767/2005, 15 luku 2§.) Henkilökunnan joutuessa vankeusaikaisen rikollisuuden kohteeksi, tämä lain pykälä ei kuitenkaan täyty. Opinnäytetyön tulosten mukaan vankeusaikainen rikollisuus on muuttanut viime vuosina muotoaan raaemmaksi myös henkilökunnan joutuessa väkivallan kohteeksi useammin.

7.3 Vaikutuksia myös henkilökunnan turvallisuuteen

Opinnäytetyön tuloksissa esille nousi myös henkilökunnan joutuminen vankeusaikaisen rikollisuuden kohteeksi. Se voi kohdistua niin henkilökunnan fyysiseen turvallisuuteen esimerkiksi joutuessaan väkivaltatilanteisiin, kuin henkiseen työturvallisuuteen joutumalla esimerkiksi uhkailun tai kiristyksen kohteeksi. Työturvallisuuslaki (L738/2002) velvoittaa turvaamaan työntekijöille turvallisen ympäristön työskentelylle. Henkilökunnan joutuessa vankeusaikaisen rikollisuuden kohteeksi, työturvallisuuslain vaatimus ei täyty.

Työturvallisuuslain lisäksi vankeusaikaista rikollisuutta käsiteltäessä esille nousee työsuojelelun (L44/2006) tärkeys, jolla pyritään saamaan työpaikalle sellaiset työolot, jotta työntekijät tuntevat olonsa turvalliseksi ja kokevat voivansa työskennellä turvallisesti. Heidän joutuessa vankeusaikaisen rikollisuuden kohteeksi, ei henkilökunta opinnäytetyön tulosten perusteella voi työskennellä täysin turvallisesti.

Junnisen (2008) esille tuomalla koulutuksen tärkeydellä voi omalla tavallaan olla vaikutusta henkilökunnan turvallisuuden tunteeseen, esimerkiksi henkilökunnan joutuessa väkivallan kohteeksi. Kun esimerkiksi voimakeinojen käytön osaaminen on täysin ajan tasalla ja hyvin harjoiteltua, voi se luoda turvallisuuden tuntua tosi tilanteen sattuessa.

8 Pohdinta

Tässä luvussa käyn läpi opinnäytetyöprosessiin liittyvää ammatillisen toiminnan reflektointia sekä käsittelen opinnäytetyön luotettavuutta ja eettisyyttä. Käsittelen myös opinnäytetyön tuloksista ja johtopäätöksistä ilmenneitä kehitysehdotuksia sekä pohdin myös mahdollisia jatko-tutkimusaiheita. Lisäksi pohdin, millä tapaa opinnäytetyöni tuloksia voitaisiin hyödyntää jatkossa.

8.1 Oma ammatillinen toiminta

Opinnäytetyöprosessi lähti liikkeelle jo keväällä 2019 aiheen etsinnällä. Alkuperäinen suunnitelma oli tehdä opinnäytetyö turvallisuuteen liittyen ja siihen liittyen oli jo otettu yhteyttä useampaan suuntaan. Henkilöstömuutosten takia turvallisuuteen liittyvän aiheen etsintä jouduttiin kuitenkin laittamaan jäihin ja etsimään laajemmin uusia mahdollisia aiheita. Syksyllä 2019 kiinnostus opinnäytetyön suorittamiseen vankilassa heräsi. Ensimmäinen vaihe oli kartoittaa tilannetta eri vankiloista, ketkä heistä kaipaisivat opinnäytetyön tekijää, sillä tiedossa oli, että useimmilla vankiloilla olisi mahdollisesti jo valmiita aiheita valmiina, joista he toivoisivat opinnäytetyön tehtävän. Otin yhteyttä eri vankiloihin, joista Riihimäen vankila oli suurin kiinnostukseni kohde. Kontakti Riihimäen vankilaan löytyi ja lähdimme hänen kanssaan kartoittamaan, mitä vankila todellisuudessa kaipaisi selvitettävän opinnäytetyön muodossa. Vankilasta ehdotettiin aihetta vankeusaikaiseen rikollisuuteen liittyen ja tämä yhdisti kiinnostukseni turvallisuuteen ja vankilaan.

Jo ennen prosessin alkua päätin haluavani tehdä opinnäytetyön yksin. Koin, että näin pääsin parhaiten kehittämään omaa ammatillista toimintaani voidessani hoitaa koko prosessin aiheen valinnasta itse kirjalliseen työhön. Koin myös, että yksin työskennellessäni minulla oli parhaimmat mahdollisuudet pysyä aikataulussani. Mikäli jotain aikatauluongelmia ilmenisi, vaikuttaisivat ne vain ja ainoastaan omaan työskentelyyni. Haastavinta prosessissa oli varmasti kaiken sovittaminen yhteen. Koulun ollessa vielä kesken ja töiden painaessa päälle arkisin, jäi opinnäytetyölle lopulta melko vähän aikaa.

Opinnäytetyöprosessin ensimmäinen uhka ilmeni jo keväällä 2019, sillä välimatkat vankiloihin silloiselta kotipaikkakunnaltani olivat pitkät, joten haastatteluiden suorittamiseen täytyisi varata eri tavalla aikaa. Pitkän välimatkan lisäksi tilannetta vaikeutti täysipäiväinen työ, jonka tiesin jo ennakkoon pitkittävän opinnäytetyöprosessia. Onnekkaiden sattumien jälkeen muutinkin ennen varsinaisen prosessin alkua pääkaupunkiseudulle, joka helpotti yhteydenpitoa vankilaan ja lyhensi välimatkoja mahdollisiin tapaamisiin. Tämän lisäksi vaihdoin työpaikkaa firmaan, jossa työtuntini muuttuivat suotuisimmiksi opinnäytetyöprosessia ajatellen.

Opinnäytetyöprossin aikana huomasin olevani enemmän kuin tyytyväinen aihevalintaani. Olin alkuun hieman epävarma aihevalinnasta, sillä omaa kokemusta rikosseuraamusosalta, saatika

vankilasta, minulla ei ollut muuten kuin harjoitteluiden saralta. Prosessin edetessä huomasin kuitenkin ammatillisuuteni riittävän ja kykenin mielestäni käsittelemään aihetta ammattilaisen näkökulmasta. Aiheita oli mielenkiintoista tutkia useammastakin syystä. Jo ennen prosessin alkua koin kiinnostusta vankeusaikaiseen rikollisuuteen sen ollessa melko vähän tutkittu. Oli myös mielenkiintoista päästä kuulemaan henkilökunnan näkemyksiä aiheesta, itseni ollessa täysin kokematon vankilamaailmassa.

Opinnäytetyön aikana sain vahvistusta jo aiemmin saaneille tiedoilleni mutta myös osa tuloksista yllätti minut. Koen näiden tietojen laajentaneen omaa ammatillista toimintaani, sekä tarjonneen minulle monipuolista sekä syventävää informaatiota. Uskon, että opinnäytetyöstäni on hyötyä niin alalla jo työskenteleville kuin myös niille, jotka vasta alaa harkitsevat tai opiskelevat.

8.2 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen eettisyydessä on tärkeää noudattaa oikeita arvoja ja normeja. On tärkeää tarkastella tiedon luotettavuutta useasta eri näkökulmasta sekä vertailla saamiaan tietoja toisiinsa. Koska tässä opinnäytetyössä tutkittavasta aiheesta on teoreettista tietoa melko vähän saatavilla, on tärkeää suhtautua kriittisesti saamaansa tietoon. Tutkimusta tehdessä tutkijan on tärkeää sitoutua avoimuuteen ja rehellisyyteen.

Ennen tutkimuksen aloittamista on tärkeää hankkia tarvittavat tutkimusluvut ja tarvittaessa suorittaa eettinen ennakoarviointi. Myös kaikille tutkimukseen osallistujille yhteiset tutkimuksen toimintamallit on hyvä määrittää jo ennen tutkimuksen aloittamista. On tärkeää tiedostaa, että jokaista osapuolta velvoittaa läpi tutkimuksen samat ennalta sovitut periaatteet, vastuut ja velvollisuudet. Aineistojen säilyttämistä ja käyttöoikeuksia koskeviin kysymyksiini on myös tarpeellista sopia etukäteen yhteiset pelisäännöt, jotta kaikilla on sama toimintamalli. On myös mahdollista tarkentaa jo ennalta laadittuja sääntöjä tutkimuksen edetessä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.)

Tutkimusta tehdessä on hyvä noudattaa tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja. Näitä toimintatapoja ovat rehellisyys, yleinen huolellisuus ja tarkkuus tutkimustyötä tehdessä, tuloksia tallennettaessa ja esitettäessä, sekä tutkimuksia ja tuloksia arvioitaessa. Tutkimuksessa tulee myös noudattaa tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia sekä eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä. Näiden lisäksi tutkimuksessa on myös noudatettava avoimuutta sekä vastuullista tiedeviestintää tutkimuksen tuloksia julkaistaessa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.)

Opinnäytetyön luotettavuuden kannalta oli mielestäni olennaista, että olin perehtynyt aiheeseen ja ilmiöön. Tärkeää oli myös, että opinnäytetyön tilaajalla ja haastateltavilla olisi tar-

peeksi kattava näkemys aiheeseen ja he kykenisivät kertomaan tutkittavasta aiheesta mahdollisimman laajasti. Haastateltavien tahojen etsintä tapahtui Riihimäen vankilan johtotason avulla, joten oman näkemykseni mukaan haastateltaviksi valikoituivat juuri oikeat ja luotettavat henkilöt. Haastateltavien laajan työhistorian ja kattavien näkemysten mukaan koin, että heillä olisi juuri se tarvittava näkökulma tutkittavaan aiheeseen. Haastateltavien ollessa paljon tekemisissä tutkittavan aiheen parissa, toivat he opinnäytetyöhön uutta näkökulmaa ja kattavaa tietoutta.

Yksi tärkeimmistä luotettavuuden takaajista oli ehdottomasti haastatteluiden huolellinen ja perusteellinen toteutus. Koska haastattelutilanne ei vastaa täysin arkikeskustelua, itse haastattelutilanteen yksilölliset piirteet voivat vaikuttaa saatuihin opinnäytetyön tuloksiin (Aaltio & Puusa 2011, 160-162). Jokaiselle haastatteluun osallistuvalla kerrottiin ennen haastattelua, mihin tarkoitukseen haastattelua käytettäisiin, miten se suoritettaisiin sekä heille kerrottiin haastattelun tehtävän anonyyminä. Tämän lisäksi jokaista haastateltavaa informoitiin, että heillä on oikeus kieltäytyä haastattelusta missä tahansa haastattelun vaiheessa. Lisäksi heille annettiin tiedoksi, että haastattelumateriaalit tultaisiin hävittämään välittömästi opinnäytetyön valmistumisen jälkeen. Jokaiselta haastatteluun osallistuvalla pyydettiin myös kirjallinen suostumus haastatteluun (kts. liite 2).

Luotettavuuteen vaikutti myös lähdekriittisyys. Aiheen ollessa vähän tutkittu, tuli teorian hankinnassa olla erittäin tarkka, että teoria on varmasti paikkaansa pitävää ja tutkittua. Koska aihetta itsessään ei ole viime aikoina tutkittu, tuli teoriaa kerätessä kiinnittää huomiota sen ajankohtaisuuteen ja paikkaansa pitävyyteen.

Alkuperäisenä suunnitelmana oli toteuttaa haastattelut kuitenkin hieman eri tavalla, kuin mitä ne loppujen lopuksi suoritettiin. Alkuperäinen suunnitelma oli, että haastateltavat valittaisiin ennakkoon ja saisin heidän yhteystietonsa, jotta voisin lähettää heille haastattelukysymykset etukäteen. Tällä pyrin siihen, että haastateltava olisi saanut mahdollisuuden varautua haastatteluun ennakkoon, jolloin hänellä olisi myös ollut mahdollisuus pohtia vastauksiaan laajemmin. Tällöin haastattelujen lopullinen pituus olisi voinut olla pidempi sekä vastaukset laajempia, jolloin myös opinnäytetyön tuloksia olisi ollut enemmän ja niiden käsittely laajempaa.

Jouduin rajaamaan työstä pois osan vankilan henkilökunnasta sekä poliisin ja syyttäjän näkökulmat niiden tuoman lisälaajuuden vuoksi. Vaikka kyseisten tahojen haastattelu olisi tuonut uuden laajemman näkökulman opinnäytetyöhön, parantanut sen luotettavuutta ja tehnyt siitä monialaisemman, koin niiden myös saman aikaisesti paisuttavan opinnäytetyöprosessia yli resurssien. Koska vankeusaikaisen rikollisuuden yksi parhaimmista näkökulmista on niillä, jotka sen parissa työskentelevät, oli minulle alusta asti selvää, että haluan haastatella opinnäytetyöhöni juuri vankilan henkilökuntaa kirjallisen aineiston lisäksi.

Aineistonkeruuseen olisin voinut myös tehdä hieman muutoksia. Olisin ennen haastatteluita voinut pohtia lisää tarkentavia kysymyksiä, mikäli haastattelutilanne vaikuttaisi jäävän liian lyhyeksi. Olisin voinut myös jo ennakkoon luoda enemmän pääkysymyksiä, jotta haastattelu-materiaali olisi jo lähtökohtaisesti ollut laajempi. Toisaalta taas ajattelin kuuden haastattelu-kysymyksen olevan sopiva määrä kuutta haastateltavaa kohden. Tämä kuitenkin osoittautui vääräksi arvioksi.

8.3 Jatkotutkimus- ja kehittämisehdotukset

Opinnäytetyöni tulokset ovat mielestäni hyvin käytettävissä vankilahenkilöstön käyttöön sekä mahdollisesti myös alalla opiskelevien käyttöön. Vankeusaikaisen rikollisuuden ollessa vähän esillä, tuo mielestäni opinnäytetyöni uutta tietoutta myös sitä opiskeleville. Vankilassa opin-näytetyöni tuloksia taas voitaisiin käyttää henkilöstön välisten näkemyserojen vähentämiseen ja luomaan henkilöstölle enemmän tietoutta vankilassa tapahtuvasta vankeusaikaisesta rikolli-suudesta. Työni on vahvistanut jo olemassa olevaa tietoa, mutta myös luonut uutta näkökulmaa tuomalla esille henkilöstön välisiä näkemyseroja vankeusaikaiseen rikollisuuteen liittyen.

Opinnäytetyöni tuotti mielestäni uutta näkökulmaa vankeusaikaiseen rikollisuuteen liittyen tuomalla esille yhden vankilan henkilöstön näkemyksiä heidän vankilansa runsaasta vankeusai-kaisesta rikollisuudesta. Koska kyseessä oli vain yksi vankila, jonka henkilöstön mukaan van-keusaikaisen rikollisuuden määrä on noussut runsaasti viime vuosina, on opinnäytetyölläni mie-lestäni mahdollisuus herättää muiden vankiloiden henkilökuntaa havainnoimaan oman vanki-lansa vankeusaikaista rikollisuutta uudella tavalla.

Tarkasteltaessa opinnäytetyöni tuloksia ja johtopäätöksiä, mielestäni kaikkein keskeisimpänä kehittämisehdotukseni nousee esille vankilan henkilökunnan välisten näkemyserojen tasaami-nen ja vankeusaikaisen rikollisuuden valvonnan tehostaminen. Nähdäkseni nykyiset näkemykset vankeusaikaiseen rikollisuuteen liittyen vankilan henkilökunnan välillä ovat eriävät ja siihen suhtautuminen vaihtelevaa. Tilanteen muuttuessa vuosien kuluessa haastavammaksi, tulisi myös henkilökunnan keinojen lisääntyä vankeusaikaisen rikollisuuden tunnistamiseen ja kont-rollointiin.

Keskeiset ongelmat vankeusaikaisen rikollisuuden kontrollointiin ovat vankien kehittyvät keinot vankeusaikaisen rikollisuuden suorittamiseen. Kuten yhdessä haastattelussa kävi ilmi, vankien keinot ovat vuosien varrella kehittyneet ja yhä kehittyvä tietotekniikka on lisännyt mahdolli-suuksia vankeusaikaisen rikollisuuden toteuttamiseen vankeusaikana. Vankeusaikaisen rikolli-suuden on mahdollistanut myös rikollisorganisaatioiden laajuudet, joiden moninaiset lenkit vai-keuttavat sen hallintaa.

Jatkotutkimuksia ajatellen olisi mielenkiintoista saada laajempaa näkökulmaa vankeusaikaiseen rikollisuuteen liittyen muissa Suomen vankiloissa. Suomessa suljettuja vankiloita on 15 ja avolaitoksia 11, joista varmasti poikkeavat toisistaan vankeusaikaiseen rikollisuuteen liittyen. Vankiloiden lisäksi uutta näkökulmaa asiaan voisi tuoda esimerkiksi poliisin ja syyttäjän näkökulma aiheeseen, sillä heillä olisi tarkempaa tietoa rikosten laajuudesta ja määrästä.

Resurssien salliessa olisi myös mielenkiintoista saada tuloksia ulkomaiden vankiloista ja vertailla niiden tuloksia Suomen vankiloiden tuloksiin. Ulkomaiden rikosseuraamusjärjestelmän toimiessa eri tavalla eroavaisuuksia määriin ja muotoihin löytyisi varmasti. Näillä tiedoilla voitaisiin myös mahdollisesti kehittää Suomen vankiloiden vankeusaikaisen rikollisuuden hallintaa ja rajoittamista.

Lähteet

Painetut

Aaltio, I. & Puusa, A. 2011. Laadullisen tutkimuksen luotettavuus. Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. (toim.) Menetelmäviidakon raivaajat. Perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan. Vantaa: Hansaprint, 160-162.

Alasuutari, P. 1995. Laadullinen tutkimus. Tampere: Osuuskunta Vastapaino, 83-89.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino, 174-180.

Euroopan neuvoston ministerikomitea. 2007. Euroopan neuvoston vankilasäännöt. Juvenes Print: 25.

Hirsjärvi & Hurme. 2006. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, Remes & Sajavaara. 2005. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Junninen, Mika. 2008. Suomalaisten vankiloiden turvallisuus. Rikosseuraamuslaitokset julkaisu, 98.

Keegan, S. 2009. Qualitative research. Good decision making through understanding people, culture and markets. Qualitative research. Lontoo: Kogan Page Limited, 32-37.

Siro, J. 2017. Huumausainerikokset. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy: 2017, 1-3.

Tikkanen, S., Aapio, L., Kaarnalehto, A., Kammonen, L., Laitinen, J., Mikkonen, J. & Pisto, M. H. 2017. Ammattina turvallisuus. Helsinki: Sanoma pro Oy, 151.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Vantaa: Tammi, 91-111, 113.

Sähköiset

Käräjäoikeudet. 2019. Ehdoton vankeusrangaistus ja yhdyskuntapalvelu. Viitattu 2.1.2020. <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/fi/index/rikosasiat/seuraamukset/ehdoton-vankeusrangaistusjayhdyskuntapalvelu.html>

L39/1889. Rikoslaki. Viitattu 21.2.2020.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>

L767/2005. Vankeuslaki. Viitattu 30.1.2020.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050767#O2L4P8>

L44/2006. Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta. Viitattu 31.3.2020.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060044#O2L5P29>

L738/2002. Työturvallisuuslaki. Viitattu 31.3.2020.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2002/20020738>

Minilex. Rikoslaki ja kiristys. Viitattu 24.2.2020.

<https://www.minilex.fi/a/rikoslaki-ja-kiristys>

Rikosseuraamuslaitos. 2019a. Arvot ja strategia. Viitattu 3.1.2020.

<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos/arvot.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2019b. Järjestys ja turvallisuus. Viitattu 20.2.2020.

<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/taytantonpano/jarjestysjaturvallisuus.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2019c. Riihimäen vankila. Viitattu 20.12.2019.

<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/toimipaikatjayhteystiedot/vankilat/riihimaenvankila.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2019d. Suomalainen avoin täytäntöönpano kiinnosti EU:n oikeusministereitä. Viitattu 18.1.2020.

<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteetjauutiset/Tiedotteetjauutiset2019/07/suomalainenavointaytantonpanokiinnostieunoikeusministereita.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2018a. Tapaaajan opas, Riihimäen vankila. Viitattu 20.12.2019.

<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/taytantonpano/yhteydetulkopuolelle/tapaamiset/tapaajanopasriihimaenvankila.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2016. Tulotarkastus (6/004/2016). Viitattu 20.2.2020.

<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/saannokset/maarayksetjaohjeet/tulotarkastus160042010.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2018b. Uusintarikollisuus ja vankien määrä vähenivät vuonna 2017. Viitattu 17.1.2020.

<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteetjauutiset/Tiedotteetjauutiset2018/03/uusintarikollisuusjavankienmaaravahenivatvuonna2017.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2019e. Vankiloiden henkilökunnalla on johdon tuki ja selkeät toimintamallit myös turvallisuusasioissa. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteetjauutiset/Tiedotteetjauutiset2019/05/vankiloidenhenkilokunnallaonjohdontukijaselkeattoimintamallitmyosturvallisuusasioissa.html>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 24.3.2020.
https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Väestöliitto. 2020. Mitä tarkoitetaan laittomalla uhkauksella? Viitattu 24.2.2020.
https://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhteesta/tietoa_parisuhdeammattilaisille/asiakastyon_lakitietoa/laiton_uhkaus/

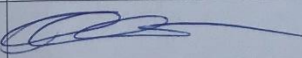
Liitteet

Liite 1: Haastatteluiden lupa-anomus vankilan johtajalle	44
Liite 2: Suostumuslomake haastatteluihin osallistuville	46
Liite 3: Haastattelurunko	47

Liite 1: Myönnetty tutkimuslupa Riihimäen vankilan johtajalta

LAU REA	AMMATTIKORKEAKOULU University of Applied Sciences	Tutkimuslupahakemus	1 (3)
17.12.2019			
Tutkimuslupahakemuksen tulee sisältää ainakin seuraavat seikat. Tarvittaessa voit antaa lisätietoja liitteessä			
Nimi: Jasi Oksa			
Tehtävä/virka-asema/oppiarvo: Vankilan johtaja			
Osoite: Kannolanranta 3 11310 Riihimäki			
Puhelinnumero: 029 56 81211			
Sähköposti: jasi.oksa@om.fi			
Päiväys: 17.12.2019			
Työn [tutkimuksen, opinnäytetyön, jatkotutkinnon] tekijä/t:	Maisa Nororaita		
Koulutusohjelma/ korkeakoulu/ yliopisto:	Laurea ammattikorkeakoulu, Rikosseuraamusalan sosionomikoulutus		
Toimipiste:	Tikkurila		
[tutkimuksen, opinnäytetyön, jatkotutkinnon] Ohjaaja/ohjaajat:	Juha Lavikainen puh. 050 464 9437		
Työn/tutkimuksen nimi:	Vankeusaikainen rikollisuus Riihimäen vankilassa.		
Tavoitteet/ tutkimusongelma:	Kerätä tietoa henkilöstön havaintojen avulla vankeusaikaisesta rikollisuudesta Riihimäen vankilassa.		
Tarvittavien tietojen / aineistojen määrittely: Tarkka rajaus mitä tietoja tarvitaan, missä tiedos-	Opinnäytetyöhön on tarkoituksena haastatella kuutta (6) Riihimäen vankilan henkilöstön jäsentä. Alustava suunnitelma on kaksi (2) valvontahenkilöstön jäsentä, kaksi (2) rikosseuraamusesimiestä ja kaksi (2) johtotason henkilöä.		
▶ Laurea-ammattikorkeakoulu ▶ Ratatie 22, 01300 Vantaa	▶ Puhelin (09) 8868 7150 ▶ Faksi (09) 8868 7200	▶ etunimi.sukunimi@laurea.fi ▶ www.laurea.fi	▶ Y-tunnus 1046216-1 ▶ Kotipaikka Vantaa

17.12.2019

<i>tomuodossa ne tarvitaan ja miten tiedot toimitetaan tutkimusluvan hakijoille:</i>							
<i>Aikataulu (noin kahden kuukauden tarkkuudella):</i>	09/2019-04/2020						
<i>Liitteet (edellytetään: tutkimussuunnitelma, kyselylomake, teema-haastattelurunko jne.):</i>	<p>Haastattelukysymykset:</p> <ol style="list-style-type: none"> Oletko havainnut työssäsi Riihimäen vankilassa vankeusaikaista rikollisuutta? Kuinka usein olet havainnut vankeusaikaista rikollisuutta Riihimäen vankilassa viimeisen vuoden aikana? Minkälaista vankeusaikaista rikollisuutta olet havainnut työssäsi Riihimäen vankilassa? Onko vankeusaikainen rikollisuus yleistynyt vai vähentynyt viimeisen viiden vuoden aikana? Koetko vankeusaikaisen rikollisuuden muuttaneen muotoaan viimeisen viiden vuoden aikana? <p><i>Tutkimussuunnitelma on tämän sähköpostin liitteenä.</i></p>						
<i>Päätöksentekijä täyttää Laureassa</i>	<table border="1"> <tr> <td><i>Tutkimuslupa myönnetään</i></td> <td>☒</td> <td><i>Tutkimuslupaa ei myönnetä</i></td> </tr> <tr> <td colspan="3"><i>Perusteet</i></td> </tr> </table>	<i>Tutkimuslupa myönnetään</i>	☒	<i>Tutkimuslupaa ei myönnetä</i>	<i>Perusteet</i>		
<i>Tutkimuslupa myönnetään</i>	☒	<i>Tutkimuslupaa ei myönnetä</i>					
<i>Perusteet</i>							
<i>Päätöksentekijä nimi ja päivämäärä</i>	 17.12.2019 Johtaja Oksa Pasi						

Liite 2: Suostumuslomake haastatteluihin osallistuville

SUOSTUMUS OPINNÄYTETYÖHÖN OSALLISTUMISEEN

Laurea ammattikorkeakoulu, Tikkurilan kampus 2019

Haastattelu opinnäytetyöhön: Vankeusaikainen rikollisuus Riihimäen vankilassa.

Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite on selvitetty, sekä käytettävistä menetelmistä on kerrottu (haastattelun ääninauhointi). Olen tietoinen, että haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja kaikki vastaukset ovat luottamuksellisia.

Annan luvan, että antamiani vastauksia voidaan käsitellä opinnäytetyön tulosten analysoinnissa ja raportoinnissa. Vastauksia tullaan käsittelemään niin, ettei niitä voida yhdistää haastattelun kohteeseen.

Henkilötietoja ei opinnäytetyössä kerätä, sillä rekisteriä ei synny. Haastattelu tehdään täten täysin anonyyminä. Kaikki vastaukset ovat luottamuksellisia ja kaikki kerätty materiaali haastatteluissa tullaan hävittämään asianmukaisesti.

Suostumuksen haastatteluun voi perua missä vaiheessa tahansa. Tässä tapauksessa kaikki materiaali kyseiseen haastatteluun liittyen tullaan hävittämään välittömästi eikä sitä tulla käyttämään opinnäytetyössä.

Annan suostumukseni haastatteluun ja haastattelun materiaalin käyttämiseen opinnäytetyön haastattelussa ja analysoinnissa.

Päiväys ja paikka:

Opinnäytetyöhön osallistuvan haastateltavan allekirjoitus ja nimenselvennys:

Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus ja nimenselvennys:

Liite 3: Haastattelurunko

1. Oletko havainnut työssäsi Riihimäen vankilassa vankeusaikaista rikollisuutta?
2. Kuinka usein olet havainnut vankeusaikaista rikollisuutta Riihimäen vankilassa viimeisen vuoden aikana?
3. Minkälaista vankeusaikaista rikollisuutta olet havainnut työssäsi Riihimäen vankilassa?
4. Onko vankeusaikainen rikollisuus yleistynyt vai vähentynyt viimeisen viiden vuoden aikana?
5. Koetko vankeusaikaisen rikollisuuden muuttaneen muotoaan viimeisen viiden vuoden aikana?